МІНСКАЯ ПРАЎДА

Газета заснавана 1 лістапада 1950г.

Аўторак, 23 жніўня 1994 года | № 88 (10788) | Цана 20 руб.

ФАКТЫ • ПАДЗЕІ
АРГУМЕНТЫ • МЕРКАВАННІ

АБ"ЕКТЫ Ў ПАДАРУНАК

Распачаць новабудоўлю зараз вельмі складана. Добра, калі ў прадпрыемства ёсць магчымасць узвесці жылы дом. Аб"екты ж сацыяльна-культурнага прызначэння — у апошнюю чаргу. Эканамічныя цяжкасці не палохаюць АТ "Забудова": працягваецца развіццё сацыяльнай сферы пасёлка "Чысць", дзе знаходзяцца прадпрыемствы таварыства. Толькі ў апошні час тут адкрыты гандлёвыя кропкі "Элегант", "Верас", "Світанак". Узводзіцца яшчэ адзін гандлёвы цэнтр. Ёсць у "Чысці" новы дзіцячы сад, сярэдняя і музычная школы. Будуецца таксама сучасны спартыўны комплекс.

І вось днямі адбылася яшчэ адна прыкметная падзея: прыняў першых наведвальнікаў магазін каўбасных вырабаў, што працуе ў комплексе з каўбасным цэхам і пякарняй. Апошнія аб"екты здадзены ў эксплуатацыю ў сціслыя тэрміны, да прафесійнага свята будаўніка. Чым не падарунак чысцінцам і самім сабе?

Валянцін ЛІПНІЦКІ.

ДЗЕ КУПІЦЬ КАШУЛЮ?

Такое пытанне не надта хвалюе гараджаніна — былі б толькі грошы. А вось для селяніна яно перарастае ў даволі вострую праблему. Наведайце любы вясковы магазін вобласці. Калі з прадуктаў тое-сёе яшчэ можна купіць, то з прамысловымі таварамі хоць шаром пакаці. Паліцы пустыя. І зусім справядліва абураюцца людзі. Не наездзішся па кожную дробязь у цэнтр. Ды і там не заўсёды набудзеш тое, што табе патрэбна.

Адным словам, як гаворыцца, справа — труба. Добра адладжаны гаспадарчы механізм і цесныя эканамічныя сувязі мы разбурылі, а прапанаваць узамен нічога лепшага не змаглі, за што і расплачваемся зараз. Стаіць прамысловасць. Таму паўсюдна ў магазінах Міншчыны адсутнічае ў продажы прадукцыя трыкатажных фабрык — салігорскай «Купалінка» і Жодзінскай, боцікі жаночыя гумавыя — Капыльскага завода гумаватэхнічных вырабаў. Дзяржынская швейная фабрыка зняла з вытворчасці школьную форменную кашулю — яе не шые ні адно прадпрыемства рэспублікі. Не бачаць пакупнікі тавараў Нясвіжскай і Барысаўскай швейных фабрык, шэрагу іншых прадпрыемстваў вобласці.

— Была б сыравіна, удосталь насыцілі б рынак сваёй прадукцыяй, — гавораць вытворцы, — няхай толькі гандаль не зрывае перадаплату і не разлічваецца з намі праз два-тры месяцы. За гэты час інфляцыя ў некалькі разоў абясцэньвае грошы. Мы ж набываем матэрыялы, як правіла, у камерцыйных структурах (дзяржаўныя ўстановы тут нам нічым не дапамагаюць). Яны ж патрабуюць неадкладнай аплаты. Спознішся на дзень-два, тады ўжо па новай цане патрэбна разлічвацца.

— Рады вам плаціць раней, аднак самі нясём адны страты, — адказваюць гандлёвыя работнікі.

Выходзіць, мы ў зачараваным коле. Як вырвацца з яго, знайсці выхад з тупіка? Аб гэтым і ішла гаворка на нарадзе кіраўнікоў прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці вобласці, якую вёў першы намеснік старшыні аблвыканкома А.М.Жук. Размова атрымалася даволі вострая (коратка аб ёй сказана вышэй). У рэшце рэшт, пагадзіліся, што прамысловасць і гандаль павінны шукаць сумесныя шляхі выпраўлення становішча. З тым, каб любы жыхар Міншчыны змог спакойна набыць патрэбны для сябе тавар.

Пётр СІДАРОВІЧ.

КАМБАЙН З ПОЛЯ — ПЛУГ У БАРАЗНУ

Хлебаробы калгаса "Чырвоны сцяг" першыя ў Дзяржынскім раёне завяршылі ўборку збожжавых на ўсёй плошчы. Ураджайнасць па сёлетніх мерках нядрэнная — 26 цэнтнераў з гектара. Поспеху садзейнічалі высокапрадукцыйнае выкарыстанне збожжаўборачнай тэхнікі, самаадданая праца механізатараў. Тут не спасылаліся на эканамічныя цяжкасці, недахоп паліва і запчастак, а рабілі ўсё магчымае, каб у аптымальныя тэрміны ўбраць вырашчаны ўраджай.

Цяпер усе намаганні сканцэнтраваны на падрыхтоўцы глебы да сяўбы азімых. Для гэтай мэты ёсць звыш 30 тон насення азімай пшаніцы і жыта. Вядзецца ўнясенне мінеральных угнаенняў. Штодзённа на гэтай рабоце заняты 2—3 энерганасычаныя трактары.

Анатоль ШАРАЕЎ.

ПАРТЫЯ АДЗІНСТВА І ЗГОДЫ

Дваццаць пятая па ліку партыя зарэгістравана ў Міністэрстве юстыцыі рэспублікі. Яе назва — Усебеларуская партыя народнага адзінства і згоды (УАЗ), на думку старшыні Мікалая Шаляговіча, поўнасцю адпавядае прынцыпам, запісаным у статуце.

У інтэрв"ю карэспандэнту Белінфарма ён адзначыў некалькі адрозненняў новай партыі ад створаных раней. Па-першае, дзве трэці кіраўніцтва — прадстаўнікі раённых і гарадскіх структур улады. Гэта значыць, што партыя імкнецца зрабіць акцэнт на рэгіянальных праблемах Беларусі. Як паказалі выбары Прэзідэнта, палітыка робіцца не толькі ў Мінску. Другая характэрная рыса УАЗ — правядзенне палітыкі нацыянальнай разнастайнасці і дзяржаўнага адзінства. Мікалай Шаляговіч адзначыў, што ўтворана яна ў мэтах вырашэння актуальных сацыяльных і эканамічных задач. Асноўны прынцып, які збіраюцца прапагандаваць яе члены, — міратворчасць. Кіраўніцтва партыі ўпэўнена, што зможа прыняць дзейсны ўдзел у справе вываду краіны з эканамічнага крызісу пры дапамозе праграмы, якую стварылі члены УАЗ. У заключэнне Мікалай Шаляговіч сказаў, што закон, заснаваны на справядлівасці, за які выступае яго партыя, можа прывесці Беларусь да стану адзінства і згоды.

БЕЛІНФАРМ.

САМ НЕ ГАМ І ДРУГОМУ НЕ ДАМ

У горадзе Жодзіна кааператары прадавалі польскую капусту. Качаны дробныя, а за кілаграм 20 тысяч рублёў прасілі — гэта было да дэнамінацыі беларускіх грошай. Таму пакупнікі не жадалі набываць такую прадукцыю. Тады начальства гандляроў прымае "мудрае" рашэнне: вывезці капусту на звалку. Так яна апынулася ў лясным масіве, што непадалёку ад горада. Вадзіцель, якому была даручана такая "сакрэтная" аперацыя, падказаў адрас выкінутай капусты рабочым растворабетоннага вузла. Тыя, дачакаўшыся абедзеннага перапынку, пабеглі да капуснай кучы, дзе набралі нямала пругкіх, храбусткіх качаноў.

Дажыліся мы, людцы, да таго, што "акулы" гандлю лепш выкінуць тавар, а цану не знізяць. Гэта ўстойлівыя сімптомы капіталізму на яго дзікай стадыі, калі бярэ верх прынцып: сам не гам і другому не дам. А што ж нас чакае наперадзе?

Аб гэтым факце расказала смалявіцкая раённая газета "Ленінскі заклік".

ВЫСАЧЫЛІ...

Некалькі дзесяткаў метраў не дайшла да хаты сваёй маці грамадзянка М., якая вярталася з Польшчы. Наколькі ўдачлівым аказаўся для яе гандлёвы візіт у суседнюю краіну, можна меркаваць па здабычы рабаўнікоў, якія забралі ў жанчыны сумку з рэчамі і 400 долараў ЗША. Здарылася гэта ў вёсцы Цясноўка Клецкага раёна.

Анатоль ЛІЙКО.

■ Паразважаем!

ПАРАДОКС ГІСТОРЫІ

У Смалявічах побач з райвыканкомам, там, дзе раней выстаўлялася наглядная агітацыя, маляўнічыя планы на пяцігодку, дзе звычайна ўстанаўліваліся партрэты перадавікоў сацыялістычнага спаборніцтва, і цяпер стаяць вялікія ромбападобныя шчыты. Праходзячы міма, зацікавіўся, пра што ж расказваюць яны чалавеку. І, прызнаюся, парадаваўся, што кіраўнікі горада і раёна знайшлі што адлюстраваць на гэтых шчытах-транспарантах.

На адным — карта раёна. На другім паведамляецца, што тэрыторыя Смалявіччыны складае 1,4 тысячы квадратных кіламетраў. У раёне 11 сельсаветаў, 192 населеныя пункты...

Усё гэта, напэўна, можна знайсці ў Беларускай энцыклапедыі. Але, паверце, непасрэдна ў райцэнтры гэтыя лічбы і факты ўспрымаюцца інакш: пачынаеш уяўляць якой была гэтая зямля 200 — 300 гадоў назад. А тут, дарэчы, паведамляецца, што першае пісьмовае ўпамінанне пра Смалявічы адносіцца да 1508 года. Уладальнікам паселішча быў князь Канстанцін Астрожскі. У 1721 годзе ў мястэчку налічвалася менш ста двароў.

Цікавае наступнае паведамленне. 1812 год. Летам жыхары Смалявічаў паўсталі, спалілі сядзібу свайго прыгнятальніка Радзівіла...

А як жылі і што перажылі смалевічане за тры стагоддзі пасля таго, як князёў Астрожскіх замянілі Радзівілы? Вядома, можна толькі здагадвацца пра гэта, калі ім нічога іншага не заставалася, як узняцца на паўстанне... Праўда, гэта неяк не вяжацца з меркаваннем, што той час быў "залатым векам Беларусі" ў складзе Вялікага княства Літоўскага.

А якім жа векам для Смалявічаў быў савецкі перыяд? 1924 год — мястэчка стала цэнтрам раёна, 1930 — створана першая МТС, 1931 — выйшаў першы нумар раённай газеты "Ударнік"...

Шпаркімі тэмпамі развівалася смалявіцкая зямля пасля Вялікай Айчыннай вайны. Праца людзей, сэрцы якіх поўніў высокі энтузіязм, узняла з руін не толькі гарпасёлак, але і сотні навакольных вёсак. Запрацавалі торфапрадпрыемствы, бройлерная фабрыка, заводы. Паявілася дзіцяча-юнацкая спартыўная школа, стадыён, новая раённая бальніца. Ужо ў 1968 годзе пасёлак набыў статус горада. А колькі выдатных людзей вырасла на гэтай зямлі! Сярод іх — акадэмік В.Шэмпель, паэт Я.Семіжон і многія іншыя. Героі вайны і Героі працы.

Галерэю шчытоў-транспарантаў замыкае коннік на ўздыбленым кані з мячом у руках... Не, не варта ўпікаць кіраўнікоў горада і раёна за тое, што ён тут аказаўся. Яны ўсё зрабілі правільна. Сёння мы вымушаны пакланяцца сімвалу, які некалі ўслаўляў паходы літоўскіх князёў па нашай зямлі і быў заклікан сцвярджаць іх нязменнае права быць тут гаспадарамі. Нашы продкі не прымалі яго. А мы...

Іван АБАБУРКА, аглядальнік "Мінскай праўды".

■ Рынок труда

МЕСТА — ТОЛЬКО ДЛЯ РАБОЧИХ

В наше нестабильное время, когда резко сокращаются объемы производства, лишиться работы может каждый. Сотни солигорцев за последние два года потеряли работу. Безработица в городе растет. Комментирует ситуацию директор городского центра занятости населения Нина ПИВАШ:

— На 1 августа этого года на учете в центре было 3.035 безработных. Трудоустроено с начала года 220 человек. Рост безработицы за последние три месяца стабилизировался. Исключение составил лишь недавний случай, когда из производственно-торговой фирмы "Калинка" нам подали списки на сокращение 120 человек (позже 80 из них были приняты обратно). Но около 40 человек пополнили списки безработных.

Пособия по безработице в центре получают 1.592 человека. Выплаты производятся только шесть месяцев, в течение каждого 12-месячного периода со дня регистрации в государственной службе занятости, а размер их составляет не более двух и не менее одной минимальных заработных плат. Причем размер пособия зависит от средней зарплаты трудящегося (ныне — безработного) на последнем месте работы. К тому же для назначения пособия по безработице гражданин обязан представить в государственную службу занятости декларацию о доходах.

— Кроме учета, социальной защиты безработных сотрудники центра занятости занимаются их профессиональной подготовкой. Как организовано это дело, находят ли люди работу?

— Наш специалист В.Н.Титова закладывает в компьютер профессиональные данные на безработных, проводит с ними тестирование, следит за их переподготовкой. Безработные переучиваются в межшкольном учебно-производственном комбинате, в учебном комбинате производственного объединения "Беларуськалий", республиканском центре "Логорит". В январе-июне 1994 года мы переобучили 67 человек, из них 3 получили специальность машинистов котлов, 4 — слесарей-ремонтников, 20 — швей, 13 — продавцов. Среди получивших вторую специальность 13 бухгалтеров, 4 оператора ЭВМ. Из числа тех, кто прошел переобучение, 36 бывших безработных трудоустроены. Это неплохой показатель. Переподготовка дает молодежи хороший шанс на получение работы, так как молодые люди имеют уже две специальности.

— На пороге осень. К активной трудовой деятельности приступят выпускники школ, училищ, техникумов, вузов. Какова перспектива их трудоустройства?

— Скажу прямо: не радужная, хотя отчаиваться не стоит. Предприятия города ежемесячно дают нам информацию о наличии свободных мест. В июне на предприятиях было 78 вакантных мест, из них 71 — для рабочих.

— Работа центра занятости населения связана с руководством, кадровыми службами предприятий. Как они выполняют решение горисполкома о бронировании рабочих мест для трудоустройства лиц, нуждающихся в социальной защите?

— Согласно постановлению горисполкома, на предприятиях квотировано 810 мест. Трудоустроено только 108 человек. Руководители заводов и фабрик не спешат выполнять это решение, хотя оно затрагивает интересы людей, нуждающихся в социальной защите. Правда, следует учесть: нынче предприятиям надо выживать в сложных экономических условиях. Но человеческая судьба главнее.

— С целью создания новых рабочих мест горисполком рекомендовал руководителям предприятий и организаций расторгнуть трудовые договоры с ветеранами труда...

— Рекомендация городских властей выполнена. На каждом предприятии проведено сокращение пенсионеров. Например, в производственном объединении "Беларуськалий" только в текущем году уволено 96 пенсионеров. Калийщики также создали более 300 рабочих мест благодаря открытию швейного производства, цеха грануляции, мясоперерабатывающего цеха. Однако на новые рабочие места у них в основном переведены свои люди из других цехов. Новые рабочие места создает администрация домостроительного комбината. Вместе с тем, пока еще рано говорить о значительном создании рабочих мест в городе. Процесс этот очень сложный и во многом зависит от стабилизации экономики республики.

Беседовал Анатолий ПАНАСЕНКО, сотрудник газеты "Солигорский вестник".

■ Спажывецкая кааперацыя

Важкі прыбытак

Выдатныя смакавыя якасці і прывабны выгляд мае прадукцыя, якую выпускаюць у кандытарскім цэху Капыльскага райспажыўсаюза. Да дзесяці тон хлебабулачных вырабаў і ласункаў выпякаюць штомесячна цімкавіцкія майстры.

5,3 мільёна рублёў прыбытку атрымаў у ліпені калектыў швейнага цэха капыльскіх спажыўкааператараў. Пасцельная бялізна, спадніцы, халаты, кухонныя наборы, шторы, сурвэткі карыстаюцца ў пакупнікоў нязменным попытам.

*НА ЗДЫМКАХ: швачкі Аксана **Міхалевіч** і Наталля **Жыжкевіч** дэманструюць сваю прадукцыю; "салодкія" жанчыны: майстар Алена **Баравік**, кандытары Галіна **Байчык**, Галіна **Мураль**, Тацяна **Карабнёва**.*

Фота Анатоля БАСАВА.

ПОСТНАМІНАЦЫЯ

Мінулыя субота і нядзеля былі пазначаны духам навізны: праведзена дэнамінацыя беларускага рубля. Што ж кінулася ў вочы?

І на Камароўскім рынку, і ў магазінах, разлічваючыся з прадаўцамі, касірамі, пры словах: «Трэба 5 тысяч!» ці «Ганіце 10 тысяч!» людзі выкладвалі не 5 ці 10 «акадэмій» (тысячных купюр), а, па ранейшай звычцы, 5 або 10 «зуброў», гэта значыць соценных.

Што зробіш — звычка. Аднак, думаецца, тут бяды вялікай няма. Міне месяц-другі, і ўсё стане на сваё месца. Іншая справа — цэны. Камароўскія гандляры, якія адно моляцца на долар, штодзённа ўважліва прыглядаюцца да яго курса. А дэнамінацыя, як вядома, не ўзняла вагу нашага «зайчыка». Таму спадзявацца, што на мінскай, ды і іншых «Камароўках», нешта адбудзецца на карысць пакупніка, няма ніякіх падстаў.

Наадварот. Зайшоў у нядзелю ў Фрунзенскі універсам. На прылаўку стаяць прыгожыя слоікі балгарскага леча. Цана аднаго — 3 тысячы рублёў. А тыдзень жа назад у гэтым самым магазіне такі самы слоік таго самага леча каштаваў толькі 20 тысяч.

Вядома, на магазінным цэнніку старой цаны, якая павінна быць перакрэслена, няма. Вось так, аказваецца, можна абысці і самы строгі закон.

Да таго ж магу аўтарытэтна запэўніць: прадукт, што знаходзіцца ў слоіку за 3 тысячы, удвая горшы за той, які каштаваў 20 тысяч «зайчыкаў».

Іван КАВАЛЬ.

"КАНСТЫТУЦЫЯ ВЫШЭЙ ЗА ЎСЁ"

Канстытуцыйны суд рэспублікі адзначыў нядаўна першы юбілей — 100 дзён свайго існавання. Тэрмін невялікі, аднак некаторыя вывады адносна работы новай прававой структуры можна зрабіць ужо сёння. Карэспандэнт Белінфарма пагутарыў з намеснікам старшыні суда прафесарам права Валерыем Ціхіняй.

— Валерый Гур"евіч, звычайна пытанне аб планах на будучыню задаюць у канцы. Аднак Канстытуцыйны суд такі малады, што міжволі хочацца задаць гэтае пытанне спачатку.

— Так, за кароткі тэрмін мы паспелі зрабіць многа, але асноўнае, безумоўна, наперадзе, і на бліжэйшую будучыню ў нас ужо ёсць праграма дзеянняў. Я толькі хачу, крыху адступіўшы ад тэмы нашай размовы, напомніць грамадзянам аб тым, што Канстытуцыйны суд не ёсць арганізацыя, якая займаецца разглядам скаргаў па канкрэтных грамадзянскіх і крымінальных справах і з"яўляецца апошняй судовай інстанцыяй. Я гэта гавару таму, што не паспелі мы пачаць работу, як да нас хлынуў паток заяў і скаргаў па пытаннях, якія не ўваходзяць у кампетэнцыю Канстытуцыйнага суда. Хоць, зрэшты, думку грамадзян у сваёй рабоце мы ўлічваем. Напрыклад, зусім нядаўна, разгледзеўшы скаргі пенсіянераў, якіх звальняюць з работы ў сувязі з дасягненнем імі пенсіённага ўзросту, мы пачалі разгляд справы аб адпаведнасці Канстытуцыі асобных артыкулаў працоўнага заканадаўства. І наогул цяпер у большасці выпадкаў мы дзейнічаем па сваёй ініцыятыве. Так, у бліжэйшы час мы маем намер разгледзець пытанне аб дзеянні нарматыўных актаў, што рэгулююць правы і абавязкі грамадзян, якія не даведзены да іх ведама.

Мы маем намер разгледзець і пытанне аб адпаведнасці Канстытуцыі нарматыўных актаў, якія рэгулююць кампенсацыю ўрону, прычыненага проціпраўнымі дзеяннямі. Прывяду вам канкрэтны прыклад па сутнасці гэтага пытання. Калі, скажам, у вас абакралі кватэру, то дзяржава павінна кампенсаваць вам урон незалежна ад таго, знойдзены злачынца або не. Але ў рэальнасці цяпер вам не кампенсуюць нічога, нават калі злачынца затрыманы, але паспеў ужо вашу маёмасць, груба кажучы, прапіць. Гэта супярэчыць прынцыпам прававой дзяржавы. Мы маем намер выступіць з прапановай аб стварэнні спецыяльнага дзяржаўнага фонду, з якога і праводзіць кампенсацыю ўрону.

— Гэта ў рэспубліканскім маштабе. Але і на мясцовым узроўні ў нас прававых праблем хапае...

— На жаль, гэта так. Але мы не маем намеру адступаць і тут. Цяпер, напрыклад, мы вырашылі праверыць на прадмет канстытуцыйнасці рашэнне Мінгарвыканкома, якое абмяжоўвае прыём грамадзян у прафтэхвучылішчы сталіцы на падставе таго, што яны не з"яўляюцца жыхарамі Мінска. Але ў Канстытуцыі ёсць артыкул, які гарантуе кожнаму даступнасць прафтэхадукацыі. Гэта — у прыватнасці. У цэлым жа падзаконныя акты, якія выдаюцца на мясцовым узроўні, выклікаюць сумнае ўражанне. Возьмем, напрыклад, штрафы. У адной вобласці яны адны, у другой — другія, а ў трэцяй — трэція. Таму мы цяпер думаем праверыць на прадмет канстытуцыйнасці Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях. Тут прававая беззаконнасць поўная.

— З нашай гутаркі я зразумеў, што неадпаведнасцей Канстытуцыі ў рэспубліканскім заканадаўстве хапае. Але як быць грамадзянам, правы якіх гарантаваны Канстытуцыяй і ўшчамляюцца нейкімі падзаконнымі актамі?

— Механізм прывядзення заканадаўства ў адпаведнасць з Канстытуцыяй даволі няпросты і працяглы. Законам для гэтага адведзена 2 гады. І мы цяпер імкнёмся разглядаць тыя нарматыўныя акты, якія прыняты пасля прыняцця Канстытуцыі або тыя, разгляд якіх не цярпіць адкладу. 2 гады з чыста чалавечых пазіцый — гэта, зразумела, многа, але ж нарматыўныя акты звязаныя паміж сабой як крывяносныя сасуды. Адмяніўшы ці змяніўшы адзін, трэба мяняць другі, трэці, чацвёрты... Для гэтага патрэбны час.

Што ж датычыцца заканадаўства ў цэлым, то і юрысты, і юрыдычныя асобы, і простыя грамадзяне ў сваіх дзеяннях павінны кіравацца толькі Канстытуцыяй. Не ўсё ў нас цяпер гладка ў нашым заканадаўстве, але Канстытуцыя вышэй за ўсё.

— І апошняе, можа, крыху бястактнае пытанне: ці не апасаецеся вы націску з боку ўладных структур і што вы будзеце рабіць, калі гэта адбудзецца?

— Канстытуцыйнаму суду адведзена асобная і вельмі высокая роля ў прававой структуры дзяржавы, і я ўпэўнены ў тым, што і я, і іншыя члены суда з гонарам нясуць і будуць несці гэтую нялёгкую ношу. І, нягледзячы ні на якія акалічнасці, мы будзем стаяць на варце Канстытуцыі. Мы прынялі Кодэкс гонару суддзі Канстытуцыйнага суда і ганьбіць сябе не збіраемся.

БЕЛІНФАРМ.

■ Думкі ўслых

ЛОДКА... БЕЗ ДНА

Сёння мы сытыя па горла "перабудовай", "рэвалюцыйнымі абнаўленнямі". Не заўважылі, як разбурылі тое, што стваралі дзесяцігоддзямі. А ўзамен?

Нядаўна на сажалцы «Дзікая» ў Нясвіжы тапіўся чатырнаццацігадовы хлопец. Яго можна было яшчэ выратаваць, бо ён доўга трымаўся на вадзе, «хапаўся за саломінку». Плыць на сярэдзіну вадаёма ніхто не адважыўся. Пажылы дзядзька ў роспачы, кульгаючы, бегаў па беразе: «Людзі, дайце лодку, ратуйце!»

Нехта кінуўся быў туды, дзе шмат гадоў знаходзілася лодачная станцыя. Але ж там цяпер «ні кала, ні двара». Хлопец утапіўся. Аказваецца, ён прыехаў з Сібіры ў госці да бабулі. І вось такая трагедыя.

Міжволі думаецца: гарадскія ўлады знайшлі дзесяткі мільёнаў рублёў, каб аздобіць паркавую зону, наладзіць сапраўдны салют у гонар 770-годдзя Нясвіжа. А вось захаваць сціплую лодачную станцыю, якая служыла людзям, не змаглі. Растрэслі, раскідалі ўсё: і прычал, і зімовае сховішча для інвентару, і домік, дзе на цвёрдым тапчане адпачываў лодачнік.

Няўжо некаму ўсё гэта замінала? Тыя ж лодкі, усе ведаюць, трапілі ў рукі «прыватызатараў». І сёння яны на суседніх вадаёмах па начах браканьераць, знішчаюць рыбу. Шлях да пераўтварэнняў? Не. Звычайная анархія, усёдазволенасць.

У любым цывілізаваным грамадстве ёсць пэўныя законы, парадкі. На варце іх стаяць улады, вялікія і малыя. Мы ж у апошнія гады чакаем цуда: вось нехта прыйдзе, дужы і ўсёмагутны, ва ўсім разбярэцца.

Крыўдна! Быў нядаўна ў вёсцы Мервіны Клецкага раёна. Прадавец сельмага расказала, што прыехалі на іншамарках хлопцы і скупілі ўсе косы (мусіць, на іх дзесьці дэфіцыт). Сваім жа вяскоўцам нічога не засталося. Скажыце, няўжо нельга навесці парадак у гандлі, каб дзялкі ад бізнесу не забіралі ў нас з-пад носа тыя рэчы, на якіх дзесьці за «бугром» можна добра пагрэць рукі?

Зацягнуўся перыяд чакання цудаў! Элементарныя каштоўнасці, якімі карысталіся ўсе мы, размываюцца ўшчэнт. І не толькі таму, што «вялікі дэфіцыт на энерганосьбіты», але і таму, што людзі перастаюць верыць у сілу ўлады. Чыноўнікі ўсіх рангаў, робячы выгляд, што «хварэюць за народ», паспелі нахапаць сабе грамадскага дабра пад самую завязку. І ўсё гэта навідавоку ў тых, хто ледзьве зводзіць канцы з канцамі.

У Нясвіжы, ды і іншых раённых цэнтрах, начальнікі з «белых дамоў», тыя, хто мае ўладу, узвялі і ўзводзяць асабнякі. Пра такія не мог марыць нават сёй-той з князёў.

Чаму перамог на выбарах Лукашэнка? Ды таму, што ён якраз «капнуў» у глыбіню жыцця, паабяцаў, што выкарчуе мафію, карупцыю. Дай Бог, каб гэта здзейснілася. Бо толькі сляпыя сёння не бачаць, як багацеюць адны і бяднеюць другія.

Зайдзіце ў народны суд любога раёна. Вам пакажуць дзесяткі спраў аб крадзяжах веласіпедаў, штаноў, фуфаек... Дарэмна станеце дабівацца, каб даволілі пазнаёміцца з судовымі справамі «дзялкоў новай хвалі», прыхватызатараў. Яны, што тыя ўюны, вышмыгваюць з сетак праваахоўных органаў.

Не ідзе з галавы выпадак. У калгасе «1 Мая» Нясвіжскага раёна даярка, удава, папрасіла, каб сталяр «залапіў» у яе дах у сенцах. Той узяў на пілараме некалькі дошак і ўмомант выканаў заказ. Зразумела, дошкі тыя трэба было выпісаць, заплаціць за іх грошы. Але ж можна было пачалавечы вырашыць гэты канфлікт. Старшыня калгаса «пацягнуў» вінаватых у народны суд. Сам жа ён, як высветліла пракуратура, налева і направа разбазарваў калгаснае дабро.

Раённы Савет тады не даў згоды на пазбаўленне яго дэпутацкага мандата. (Зроблена гэта было пазней, калі старшыня зноў «залез па вушы» ў аферы). Атрымліваецца, адным можна красці і нажывацца, а другім за невялічкія «адхіленні ад закону» тут жа трэба садзіцца на лаву падсудных?

Мне здаецца, што антыкарупцыйным органам, якія ствараюцца ў рэспубліцы, будзе вельмі нялёгка «ўзяць за кадык» навяўленых буржуа. Чаму? Ды таму, што яны не такія дурні, як некаму здаецца. Ужо там-сям уладальнікі дзвюх-трох аўтамашын, асабнякоў і вялікіх кватэр «пераафармляюць» жыллё і маёмасць на старых бацькоў, сыноў-падлеткаў... Умомант робяцца бедненькімі, хоць ты іх па галоўцы пагладзь ды зноў дай мільённыя крэдыты пад смехатворныя працэнты. Ужо мяняюць пласцінку чыноўнікі ў «белых дамах». Кажуць, што трэба некага скарачаць, некага «прыструньваць», каб лепш працаваў. Самі ж «тузы» і не думаюць «злазіць з даха», хочуць патрапіць у «рэчышча прэзідэнта».

Адзін мой знаёмы, механізатар з саракагадовым стажам, які зарабіў за сваё жыццё толькі радыкуліт і пакойчык у шматкватэрным доме, сказаў «па сакрэту»: «Пакуль ва ўладзе будуць хамелеоны і прыстасаванцы, пра добрыя перамены і не думай».

Хочацца верыць, што новая прэзідэнцкая «хваля» паступова змые з берагоў жыцця ўсякае смецце. Людзі спадзяюцца на гэта. Бо лодка без дна не паплыве.

Канстанцін ПРЫЁМКА.

■ Пісьмо-падзяка

КАЛІ ТАКІЯ ЛЮДЗІ ЁСЦЬ

Сёння толькі і чуеш: «Цяжка жыць. Цэны высокія. Прадукты дарагія. Тавараў не хапае...» У складаным становішчы апынуліся дашкольныя і школьныя ўстановы, дзіцячыя дамы і школы-інтэрнаты. Многім з іх не выжыць, каб не дапамога дабрачынных арганізацый, камітэтаў, фондаў. Мне да іх даволі часта прыходзіцца звяртацца. І заўсёды дапамогуць. Хочацца выказаць словы шчырай падзякі работнікам абласнога савета аб"яднання галіновых прафсаюзаў М.Хаванскаму, З.Рымарчук, І.Паўлюшчанка, Н.Качубеевай, якія неаднойчы дапамагалі нашаму дзіцячаму дому ў набыцці пуцёвак на лячэнне і аздараўленне дзяцей-сірот. І падарункі нашы дзеці атрымлівалі ад гэтага аб"яднання.

Мацярынскія клопаты праяўляюць аб Дулебскім дзіцячым доме старшыня абласнога аддзялення Беларускага дзіцячага фонду Галіна Пранько і яе намесніца В.М.Ермалаева. Цукеркі, лекі, дзіцячае харчаванне, адзенне, пуцёўкі за мяжу — вось іх канкрэтная дапамога дзецям-сіротам.

Чулыя работнікі і ў абласным фондзе міласэрнасці і здароўя. Нядаўна яны наведалі наш дзіцячы дом з групай вернікаў аднаго з прыходаў Мінска. Была цёплая сустрэча, былі песні, было частаванне. Дарэчы, з гэтага фонду мы таксама атрымлівалі сокі, прадукты харчавання, вітаміны. Кіруе гэтай арганізацыяй Святлана Гайко.

Магчыма, нехта скажа:"Гэта ж іх абавязак — дапамагаць..." Так, гэта іх абавязак, але колькі яны ў сваю справу ўкладваюць дабрыні, чуласці, мацярынскасці, чаго дзецям-сіротам так не хапае!

Калі супрацоўнічаеш з такімі людзьмі, то з"яўляецца надзея на лепшае ў нашым жыцці, на тое, што пераадолеем цяжкасці. Вялікі дзякуй вам усім!

Мікалай ГРУДЗІНСКІ,
дырэктар Дулебскага дзіцячага дома Бярэзінскага раёна.

Нядаўна ў Пухавіцкім райвыканкоме быў сведкам размовы двух дырэктараў сельскіх школ. Аб самым розным яны гутарылі. Пачуў ад аднаго з іх тады і такое:

— Памятаеш, дружа, той час, калі на нашых школьных рахунках былі грошы? А цяпер кілаграм фарбы няма за што купіць. Нібы разбуральны тайфун пранёсся над сістэмай адукацыі.

— Чаму б не памятаць? Бязбеднае было жыццё. Кіраўнікі самых розных рангаў кляліся, што настаўнікаў яны не дадуць у крыўду, будуць любіць як родных дзетак.

Менавіта тады я і вырашыў пацікавіцца ў аддзеле адукацыі райвыканкома: з якім настроем там сустракаюць новы навучальны год?

— Мы ў літаральным сэнсе пастаўлены на калені. І прадчуванне такое, што наўрад ці падымемся, хаця ў «вярхах» нас пераконваюць, што збядненне часовае, — пачуў ад намесніка загадчыка аддзела адукацыі М.А.Зубка.

Міхаіл Аляксандравіч расказаў, што да новага навучальнага года збольшага змаглі падрыхтавацца толькі тыя школы, у якіх былі ў запасе будаўнічыя матэрыялы, фарба. Гэта — Грэбенская СШ (дырэктар І.Л.Ляхновіч), Рудзенская СШ (дырэктар П.Г.Елісееў), Блужская СШ (дырэктар Р.А.Кніга) і некаторыя іншыя. У гэтых навучальных установах склаліся цесныя сувязі з мясцовымі гаспадаркамі, хаця і іх касы цяпер не назавеш багатымі «звярынцамі». Але чым могуць, дапамагаюць. А ў астатніх што? Паслухаем некаторых іншых прадстаўнікоў адукацыі з гэтага раёна.

М.І.Дарошчанка, дырэктар Навасёлкаўскай базавай школы:

— Я прыехаў у Пухавіцкі раён з Брагіншчыны — чарнобыльскі перасяленец. Паверце, такога старэнькага памяшкання, у якім цяпер працую, у нашай Гомельскай вобласці не бачыў. Расказваюць, што яно пабудавана ў 1947 годзе. Даўно патрабуе капітальнага рамонту. Хацелася б абкласці цэглай, абгарадзіць, каб школьны двор не быў прахадным. І сёння мне адказалі, што няма сродкаў. Будзем яшчэ адзін год пакутаваць у цеснаце і холадзе.

А.Б.Куляй, дырэктар Зазерскай СШ:

— А наша школка ўзведзена ажно ў 1934 годзе. 14 клас-камплектаў. Таму вымушаны займацца ў дзве змены. Цесната, якой свет не бачыў. Колькі было радасці 5 гадоў таму назад, калі ў нашай вёсцы запланавалі будаўніцтва новай школы. Некалькі разоў работы перапыняліся з-за адсутнасці сродкаў. Ды «каробку» вучэбнага корпуса ўсё ж удалося ўзвесці. Сёлета на яго заканчэнне нам было выдзелена адзін мільярд 800 мільёнаў рублёў. Ды ўсяго некалькі дзён мы радаваліся. Як высветлілася, тыя грошы аказаліся дзесьці больш патрэбныя. Вось ужо гэты «трышкаў кафтан» з байкі Крылова. І калі ён выйдзе з моды?

Цяпер на аб"екце — ні душы. Няма чым плаціць будаўнікам за работу. А яе — непачаты край.

В.М.Ігоніна, арганізатар аддзела адукацыі:

— У вельмі цяжкім стане знаходзяцца дашкольныя ўстановы. У іх няма сродкаў хаця б на тое, каб купіць для дзяцей самыя звычайныя цацкі. Дарэчы, іх у магазінах днём з агнём не знойдзеш. Кажуць, камерсанты ўсё ў Польшчу вывезлі.

Было прынята рашэнне аб падключэнні дзіцячага садка № 3 райцэнтра да цеплатрасы сярэдняй школы № 4. Адлегласць паміж імі сто метраў. Палову яе з горам-бядою прайшлі, на астатнюю няма труб. Адным словам, не пачуецца галасоў першакласнёўскага свята ў гэтай дзіцячай установе. Ды ці толькі там?

Ад многіх людзей у той дзень давялося выслухоўваць пералік праблем, якія перашкаджаюць школам нармальна працаваць, выконваць сваю пачэсную місію. Нярэдка даходзіць да анекдатычнага. Вырашыў аддзел адукацыі райвыканкома адрамантаваць Селецкую сярэднюю школу. Яшчэ па старых цэнах закупілі 500 лістоў шыферу, 5 тон цэменту, 7 кубаметраў дошак. Завезлі. Тут як тут старшыня мясцовага калгаса А.В.Верашчака.

— Даражэнькія, пазычце мне гэтыя будаўнічыя матэрыялы. Як закончыце навучальны год, я вам такі рамонт адштукую, што з усёй рэспублікі будуць ехаць дзівіцца,

ЦІ ВЫЙДЗЕ З МОДЫ "ТРЫШКАЎ КАФТАН",

або Каму паднімаць з каленяў нашу школу?

— узмаліўся Анатоль Васільевіч.

Паверылі. І ўжо некалькі гадоў не могуць спагнаць сваё. Як бачыце, ёсць і такія «клапатліўцы» пра школу, пра дзетак.

І Дукорская СШ лёгкая на ўспамін. Сем гадоў назад ёй былі выдзелены грошы на падключэнне да цеплатрасы. Як і належыць, заплацілі за трубы, завезлі іх. А яны, такія жаданыя, кудысьці зніклі, нібы ў спякотным паветры растварыліся. Ходзяць чуткі, што задачу з такім невядомым толькі пракурор можа рашыць. Што ж, няхай рашае. На тое ён і пракурор...

А хіба ж нармальна, што да гэтага часу ні ў адну са школ раёна не завезена паліва? Ужо тры гады не завозіцца яно і ў дамы сельскіх настаўнікаў-пенсіянераў. Ці ж не здзек гэта з людзей, якія па некалькі дзесяцігоддзяў свайго жыцця аддалі школе?

...З такімі невясёлымі думкамі я вяртаўся са сваёй чарговай камандзіроўкі. Не выключаю, што хтосьці ўслед мне зласліва прабурчыць: «Навошта карэспандэнт адмоўныя факты так старанна запісваў — у нас жа грошай няма, каб у паляпшэнні матэрыяльнай базы зрабіць наперад хоць нейкі крок».

Разумею, работнікам адукацыі цяпер вельмі цяжка. Зразумець бы мне яшчэ і тое, з чыёй ласкі, за чые сродкі Міншчына так багата абкатэджылася, што куды ні кінь позірк — трохпавярховыя гмахі, абнесеныя платамі, якія гарматным стрэлам не праб"еш. На ўзвядзенне такіх шыкоўных замкаў ёсць і грошы, і будаўнічыя матэрыялы, і самая розная тэхніка. Такі размах не па кашальку нават акадэміку. А вось перад дырэктарам школы, куды б ён ні пастукаўся, заўсёды разводзяць рукамі, тым самым падкрэсліваючы, што няма чаго даць беднаму. Дакуль жа ён будзе хадзіць такім гаротнікам? Хто ведае, адкажыце мне — бацьку дзвюх настаўніц. Буду шчыра ўдзячны.

Уладзімір КОБРЫН.

■ Спадчына

ТАЛЕНАВІТЫЯ ДЗЕЦІ

Трапіўшы ў Міханавіцкую СШ Мінскага раёна, можна пазнаёміцца з дзіцячымі работамі: вышыўкай, вырабамі з саломкі, цацкамі з футра... Тут заўсёды рыхтуюць і цікавыя канцэртныя праграмы.

— Адраджэнню нацыянальнай культуры мы надаём вялікае значэнне, — зазначыў дырэктар У.Д.Каліноўскі. — Нашым дзецям цікава, прыемна спяваць старадаўнія песні. Дарэчы, не толькі дзеці беларусаў да нас у школу ходзяць. У пасёлку Міханавічы працуе шмат газавікоў. Сярод іх — рускія, украінцы. Іх дзеці палюбілі.

Кожны настаўнік гэтай школы ахвотна дзеліцца з дзецьмі сакрэтамі любімых захапленняў. Маладая настаўніца Вольга Сезень вучыцца на матэматычным факультэце ў педінстытуце, разам з тым вырашыла падмяніць сваю матулю, якая займаецца саломапляценнем з вучнямі, пайшла на курсы. Душа дзяцей і арганізатар — Таццяна Мішчанка. З адным з такіх педагогаў, кіраўніком знакамітай "Калыханкі" Ларысай Мікалаеўнай Рыжковай мы і гутарым:

— Нашы дзеці любяць спяваць, цікавяцца рознымі святамі, з захапленнем р аскажуць, што на іх рабілі, што пяклі. Мы ходзім з імі і збіраем старадаўнія песні ў старажылаў. Ахвотна імі дзеліцца жыхарка вёскі Бардзілаўка Надзея Яўхімаўна Корсік. І, думаю, сваім самабытным выступленнем мы надалі смеласці іншым узяцца за такую ж справу. Дарэчы, нотнай граматай я не валодаю, запісваю песні, а мелодыю запамінаю на слых. Так што трэба толькі з жаданнем за справу ўзяцца. Галасістых, таленавітых дзяцей у раёне шмат. Важна толькі, каб хтосьці іх прыкмеціў і далучыў да адраджэння нацыянальнай спадчыны роднай Бацькаўшчыны.

Марыя МАЦЕЙКА

Сяржантам закончыў Вялікую Айчынную вайну былы артылерыст Мікалай Якаўлевіч ***Чарапок*** *(на здымку). Пасля Перамогі вярнуўся ў родныя краі, працаваў палязодам, на пілараме ў будаўнічай брыгадзе, загадваў свінафермай.*

Грудзі ветэрана ўпрыгожваюць ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі "За адвагу" і "За абарону Ленінграда". М.Я.Чарапок часта сустракаецца з моладдзю калгаса "Залужжа" Старадарожскага раёна.

Фота Анатоля БАСАВА.

■ Памяць

ТРАГЕДЫЯ

разыгралася 50 гадоў назад у вёсцы Жукаў Барок Стаўбцоўскага раёна

Не адно стагоддзе ў цудоўным куточку, на беразе срэбраводнага Нёмана, туліцца вёсачка Жукаў Барок. Гэтае паселішча зведала шмат самых розных перыпетый — добрых і дрэнных. Усе яны так ці інакш засталіся ў народнай памяці. Тут радзіма вядомага ў сярэднявеччы філосафа Саламона Маймана, крыніца творчага натхнення паэтаў і пісьменнікаў мінулага стагоддзя — напрыклад, Адама Плуга, аўтара вядомай песні «Когда я на почте служил ямщиком» Уладзіслава Сыракомлі. Тут пачуеце звесткі-легенды і аб тым, што гэтае паселішча неаднойчы руйнавалася, станавілася аб'ектам ваенных сутычак. Вайна, як вядома, заўсёды прыносіць шмат бед і няшчасцяў, забірае людскія жыцці. Пра гэта яскрава сведчыць магіла шведскіх салдат з часоў далёкай Паўночнай вайны. Ставяцца вяскоўцы да гэтага месца з пашанай, расказваюць сваім нашчадкам пра колішнія падзеі.

Аднак тое, што спакон веку для жукавабаркоўцаў лічылася святым, на жаль, не было правілам у чарговых прышэльцаў на тамтэйшую зямлю — фашыстаў, якія ўчынілі 50 гадоў таму назад крывавую трагедыю ў вёсцы.

Напачатку пра бяду нічога не гаварыла. Адгрымела блакада, якую немцы наладзілі партызанскім злучэнням, што базіраваліся ў лясах Рудзьмянска-Налібацкай зоны. Перажыўшы яе, жукавабаркоўцы ў той дзень займаліся сваімі сялянскімі клопатамі: рабілі па гаспадарцы, кармілі жывёлу — было якраз папаўдні. Той-сёй бавіў час на Нёмане, як, скажам, шматлікая вясковая дзятва ды дваццацігадовы іх аднавясковец Юзік Мазюкевіч, заўзяты і адмысловы лавец рыбы пад вадой рукамі, чыю здольнасць не раз выкарыстоўвалі партызаны, вымушаючы хлопца адшукваць ім у Нёмане ці па азярынах пакінутую пры адступленні чырвонаармейцамі зброю і боепрыпасы.

Магчыма, гэты дзень і застаўся б у гісторыі Жукавага Барка нічым не прыкметны. Аднак трэба ж было так стацца, што на левым беразе Нёмана паказалася група пешых узброеных немцаў. Яны затрымаліся крыху воддаль ад вёскі, пільна ўглядаліся ў яе праз біноклі. Ды здарылася так, што на адным з двароў прагучаў стрэл. Немцы распачалі мінамётную страляніну ў адказ. Увесь агонь яны сканцэнтравалі на сценах вясковага млына. Затым карнікі перабраліся ўброд. Не знайшоўшы ў пабудове нікога, фашысты палічылі, што па іх страляў Юзік Мазюкевіч, які купаўся на Нёмане, а пасля пабег дадому — іх хата была крайняя. Схапіўшы хлопца, ворагі павалаклі яго да млына. Юзікава бабуля, Фёкла Сушч, зразумеўшы, што можа здарыцца нядобрае, пайшла ратаваць унука, хацела давесці немцам, што хлопчык не мае ніякіх адносін да партызан. За ёй, на сваю бяду, увязаўся і малодшы яе ўнук Сашка...

«Там, ля млына, усё адбылося імгненна, — гэта ўжо з успамінаў Міхаіла Васільевіча Мазюкевіча, які жыве цяпер у вёсцы Казейкі. — Фашысты іх пастралялі. Разам з маімі роднымі былі забіты млынар Іван Шпакоўскі са сваёй маці Вандай Шпакоўскай, жыхар недалёкай вёскі Лапкі Піліп Янушка, які прынёс на млын жыта, каб перамалоць яго. Праз некаторы час да нас у хату зайшоў немец і загадаў накідаць на воз кулёў саломы і адвезці яе да млына. Паколькі конь пасвіўся далёка ад вёскі, мы з дзедам упрагліся ўдвух і пакацілі той воз. Скінуўшы кулі саломы ў млын, мы думалі, што назаўсёды застанёмся там, як і нашы бабуля, браты, млынар з маці і чалавек з Лапкоў, у вогненным пекле — у гэты час гарэла ўжо драўляная прыбудова да млына, дзе знаходзіліся целы забітых. Аднак немец загадаў нам выйсці. Мы выходзілі, не верачы, што застанёмся жыць. Ён падпаліў салому і зачыніў дзверы...»

Пажар вяскоўцы кінуліся тушыць адразу, як толькі карнікі пакінулі вёску. На папялішчы адшукалі астанкі ахвяр. Пахавалі іх на вясковых могілках.

...У пасляваенны час жукавабаркоўцы аднавілі свой млын. І сёння ён дзейнічае.

Нядаўна на будынку гэтага млына ва ўрачыстай абстаноўцы адкрыта мемарыяльная дошка, якая нагадвае аб адной з трагічных старонак гісторыі гэтай вёскі.

Сяргей ГАЛОЎКА.

Фельетон

НЕ ЖАРТУЙ З "ФАНТАНАМ"

Цуды, як вядома, здараюцца ў казках. Праўда, іншы раз і рэальнае жыццё такі выкрунтас падкіне, што толькі трымайся. Вось хоць бы такі выпадак. На станцыі Мінск-Сартавальны раптам заструменіў бензінавы фантан. Адкрылі гэтае «радовішча» У.Касцюковіч, М.Тармаеў і В.Люты. Не, геолагамі яны ў працоўных кніжках не значацца. У.Касцюкевіч, напрыклад, працаваў дзяжурным па станцыі Мінск-Сартавальны, М.Тармаеў — саставіцель паяздоў, а В.Люты — электрамеханік на гэтай жа станцыі. Аднак, па ўсім відаць, цягу да геолагаразведачных работ мелі адчувальную. Праўда, «радовішчам» бензіну маркі А-76 аказалася звычайная чыгуначная цыстэрна, а фантанам — шланг, па якому бензін цурчэў у каністры.

Гэтая тройка хутка асвоіла сумежную прафесію «геолага»: каб аблегчыць здабычу дэфіцытнага паліва, распрацавалі спецыяльную сістэму ўмоўных знакаў. Касцюкевіч па натурнаму лісту, што выдаецца ЭВМ на цэнтральным дыспетчарскім пасту, вызначаў цыстэрны, якія запоўнены бензінам. Затым гэты код перадаваў Тармаеву. Тармаеў у сваю чаргу пры руху саставу па «горцы» спыняў яго. А ў гэты момант «геолагі» ўжо шыбавалі да цыстэрны з каністрамі ў руках. Яны так налаўчыліся высмоктваць з цыстэрнаў бензін, што было дастаткова нейкіх 15—20 хвілін, каб «правярнуць» справу. Напоўненыя каністры Касцюкевіч і Тармаеў вывозілі за межы станцыі на ўласных аўтамабілях. З Лютым «разлічваліся спіртным».

...У тую змену ўсё ішло, як і раней, па адпрацаванаму сцэнарыю. Манеўровы цеплавоз падчапіў групу вагонаў, у сярэдзіне якіх знаходзілася цыстэрна з бензінам. Састаў загналі на «горку». Тут ужо стаяў Люты з каністрамі. Калі састаў спыніўся, Тармаеў хуценька ўскараскаўся на цыстэрну. Люты падаў шланг. І бензін заструменіў у падстаўлены посуд. Але раптам каля здабытчыкаў, быццам з-пад зямлі, выраслі стралкі ваенізаванай аховы. Убачыўшы ў іх руках зброю, «геолагі» зразумелі — супраціўляцца няма сэнсу. Акрамя васьмі каністраў побач з цыстэрнай стаяла металічная бочка ёмістасцю амаль 200 літраў. Калі ж у цэлым быў падлічаны ўрон, які нанесла Мінскаму аддзяленню чыгункі «геолагаздабыча» памянёных асоб, то ён аказаўся не такі ўжо і малы — 3 мільёны 603 тысячы рублёў.

Як ні дзіўна, але на станцыі Мінск-Сартавальны хапае прастору для розных спецыялістаў-сумежнікаў. З бізнесавым ухілам. Адны, як ужо гаварылася, маюць цягу да «геалагічных» пошукаў, другія — да «археалагічных». Праўда, у адрозненне ад сапраўдных археолагаў яны не пералапачваюць зямлю ў надзеі знайсці які-небудзь сярэдневяковы чарапок. Іх прыцягваюць рэчы больш сучасныя. «Археалагічным» даследаванням падвяргаюцца, як правіла, вагоны або кантэйнеры.

Аб чым сведчыць дзейнасць работнікаў Мінскай стралкова-пажарнай каманды Д.Скуратовіча, А.Андрайчука, А.Лойкі, А.Крываручанкі. Аб"ектам іх «экспедыцыі» стаў кантэйнер з асабістымі рэчамі грамадзяніна Гайковіча. Вось што аб гэтым паведамляе «навуковы» дакумент пад сціплай назвай «абвінавальнае заключэнне». «Скуратовіч, заступіўшы на сутачнае дзяжурства і маючы запас свабоднага часу з 11 да 19 гадзін, прасачыў ад"езд пацярпеўшага Гайковіча з сям"ёй на ўласным аўтамабілі з 4-га парка станцыі Мінск-Сартавальны. З дапамогай спадручных сродкаў зламаў запорнае прыстасаванне і прыадчыніў дзверы ў кантэйнер..." Ад убачанага ў Скуратовіча вочы разбегліся. Аб сваёй знаходцы ён паведаміў Лойку, Андрайчуку і Крываручанку. Угаворваць нікога не прыйшлося... «Скарб», які здабылі гэтыя «археолагі», пацягнуў больш чым на 18 мільёнаў рублёў... і на адпаведны артыкул Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь.

Здаецца, Казьма Пруткоў раіў закрыць фантан і даць яму адпачыць. У гісторыі ж з «геолагамі» і «археолагамі» лепш, відаць, было б параіць не жартаваць з гэтым самым «фантанам». Клопатаў пасля такіх жартачак не абярэшся.

Уладзімір МАЦЭЛЬ,
намеснік начальніка аддзела Пракуратуры Рэспублікі Беларусь.
Мікалай ЖУЧКО,
кар. "Мінскай праўды".

Крымінал

ЗЛАДЗЕІ Ў МАСКАХ

Відаць, ведалі зладзеі, дзе можна пажывіцца, калі вырашылі абрабаваць адну з кватэр г.п.Урэчча-2, што ў Любанскім раёне. А каб гаспадыня не нарабіла шуму, звязалі яе. Самі ж яны былі ў масках.

Пасля начнога візіту няпрошаных гасцей гаспадыня недалічылася відэамагнітафона, тэлевізара, футра з нутрыі, залатога ланцужка, іншых каштоўных рэчаў і грошай.

Анатоль ГАЛУБОВІЧ.

■ Мая міліцыя

ШЭРЛАКІ ХОЛМСЫ З ЗУБКОЎ І ШЧЭПІЧАЎ

Участковы. Фігура ў сённяшнім жыцці важная. Ад яго ў многім залежаць і наш спакой, і наш дабрабыт. На гэтую тэму разважаюць карэспандэнт газеты і начальнік крымінальнай міліцыі Клецкага аддзела ўнутраных спраў У.І.БАЦЯН.

— Уладзімір Іванавіч, у свой час вы працавалі ўчастковым інспектарам. Добра ведаеце, які нялёгкі ў яго хлеб. Як цяпер гэтая катэгорыя работнікаў "цягне свой воз"? Абставіны ж змяніліся, крымінагенная абстаноўка ў раёне, мякка кажучы, вымушае жадаць лепшага.

— Так, адышлі ў мінулае часы, калі варта было ўчастковаму праехаць на коніку па вёсцы, як людзі міжволі "падцягваліся", адчувалі: "улада не спіць", можна жыць спакойна. Перакосы ў эканоміцы, дарагоўля тавараў і прадуктаў нараджаюць безліч крыміналу. Да таго ж, многія разумеюць дэмакратыю як усёдазволенасць. Адсюль і анархія, і дзікасць учынкаў, паводзін.

У нашым раёне 15 участковых інспектараў. Яны, вядома, імкнуцца прадухіляць злачынствы. "Трымаць на мушцы" тых, хто схільны да непрадказальных "паваротаў". А гэта — няпростая задача.

Гутарыў нядаўна з капітанам міліцыі, участковым па Шчэпіцкаму і Даматканавіцкаму сельсаветах І.А.Гарбачом. Ён ужо больш пятнаццаці гадоў працуе ў органах. Добра ведае людзей "сваёй зоны". Многім дапамог словам і справай. Аднак і ён не ў стане "пралічыць" усе сітуацыі.

— Асабліва, мусіць, цяжка бывае ўлетку, калі ў раёне вялікі наплыў людзей — адпачываючых ці проста "гастралёраў"?

— З гэтымі "гасцямі" клопатаў хапае. Вось прыклад. Юрый Бабыр, малады чалавек, які ўжо адбываў пакаранне за хуліганства, прыехаў з Баранавічаў да сваёй бабулі ў вёску Шчэпічы. І.А.Гарбач нават не ведаў пра гэта. Хлопец жа запатрабаваў ад бабулі, каб адпісала яму хату, раскашэлілася на гарэлку. Тая адмовілася. Дык Бабыр ад злосці забіў яе.

— Чуў, што жыхары Зубкоўскага сельсавета нядрэнна адзываюцца аб рабоце старшага лейтэнанта, участковага інспектара Васіля Гадуна.

— "Зона" ў яго даволі складаная. Шмат камандзіраваных будаўнікоў, прыгарад райцэнтра. Але Гадун умее знайсці агульную мову з кожным. Ён і строгі, калі трэба, і добры. Такім і павінен быць участковы. Не "цягнуцца" да раскрыцця злачынства любым шляхам, а дэманстраваць творчы падыход да работы.

Увесь час шукаем здольных людзей. Старшына міліцыі Андрэй Кананові толькі некалькі тыдняў падмяняў участковага інспектара па Заастравецкаму сельсавету. А старшыня калгаса "Прагрэс" Аляксандр Дылеўскі пазваніў у райаддзел і папрасіў, каб выказалі Кананові падзяку, бо ён "вельмі дапамог весці барацьбу з крадзяжамі, п"янствам". Думаю, з цягам часу старшына "дарасце" да ўчастковага інспектара.

— Раней надзейнымі памочнікамі міліцыі былі добраахвотныя народныя дружыны, таварыскія суды. А цяпер?

— Шкада, што "разгул" дэмакратыі разбурыў усё гэта. Міліцыянераў не паставіш ля кожнага свірна, склада. Насцярожвае, што там-сям з-за бескантрольнасці можна ўкрасці (ці, як кажуць, "узяць") электрарухавікі, каляровыя металы, акумулятары.

У калгасе "Камунар" з-за халатнасці вартаўніка ліхадзеі прыхапілі медных вырабаў больш як на два мільёны рублёў. Злачынная група са Слуцка зрэзала тэлефонныя і радыёправады. "Героі" затрыманы. Вядзецца следства. Дарэчы, "попыт" на каляровыя металы ў дзялкоў ад бізнесу расце. Яны гойсаюць па раёне, хапаюць усё, што вымяраецца доларамі.

— Участковы інспектар абслугоўвае, як правіла, адзін або два сельсаветы. Гэта сотні двароў, тысячы людзей. Маючы нават нюх Шэрлака Холмса, тут наўрад ці навядзеш парадак. Дык што: апусціць рукі?

— Ні ў якім разе. Мы збіраем у кожнай вёсцы актыў, верных сваіх памочнікаў. Мяркуем "вярнуць назад" дружыннікаў. Праводзім пазапланавыя рэйды-праверкі захаванасці грамадскай уласнасці. Нарэшце, больш жорстка пачалі ставіцца да такіх асоб, каго раней бралі на парукі, угаворвалі, выхоўвалі.

— Шмат нераскрытых злачынстваў... Гэта ж бяда, калі толькі фіксуем, толькі пішам паперы.

— На жаль, не ўсіх зладзеяў, хуліганаў удаецца затрымаць. Ужо даволі доўга ў раёне дзейнічае злачынная група, якая крадзе ў насельніцтва жывёлу, асабліва свіней. Выбіраюць ціхую вёсачку, адзінокую бабулю. Ноччу залазяць у хлеў — і вяпрук знікае.

Не знойдзены зладзеі, якія ачысцілі склад з каляровымі металамі ў калгасе "Камунар".

Вось яшчэ пра што хачу сказаць. Часта ў апошні час крадуць веласіпеды, матацыклы, адзенне, залатыя вырабы, грошы. Нярэдка злачынцы карыстаюцца тым, што гаспадароў няма дома, а дзверы — на "сімвалічным" замку. Няўжо трэба абавязкова чакаць ЧП, каб паставіць надзейныя запоры? У многіх выпадках зладзеяў бачаць суседзі, але не заўсёды раскажуць аб гэтым участковаму. Спадзяюцца, што парадак навядуць і без нас? Дарэмна...

■ Твои защитники, Беларусь

В "УЧЕБКУ" ПОПАДАЮТ ИЗБРАННЫЕ

В бывшем Союзе эта учебная часть, пожалуй, была единственной, где занимались подготовкой специалистов по ремонту радиолокационных станций, ЭВМ, квантово-электронной и оптической техники, зенитно-ракетных комплексов... Можно сказать, на вес золота ценились ее выпускники. Да и сегодня здесь готовят курсантов по 20 специальностям.

Несмотря на сложности с призывом на военную службу, учебная часть нехватки в личном составе не испытывает. Здесь по-прежнему жесткий отбор кандидатов. Одно из основных требований — призывники должны иметь законченное среднее образование. "В первую очередь мы отдаем предпочтение тем парням, кому доводилось работать с техникой, в том числе электронной, — говорил мне офицер штаба капитан Ю.Ачинович. — Призывники, имевшие приводы в милицию, те, против кого возбуждались уголовные дела, "отсеиваются" сразу. У нас не должно быть случайных людей".

В разговоре с солдатами я также узнал, что знания, которые они получают здесь, — своеобразный пропуск на "гражданке" для работы на любой "рембазе" или в том же ателье по ремонту бытовой техники.

Уже сегодня многие из них решили, чем займутся после армии. Некоторые из курсантов мечтают продолжить здесь службу. Лишними знания никогда не бывают. Вот и недавно с подобной просьбой к командованию части обратился рядовой А.Корзун.

Остаться служить в "учебке" — привилегия избранных, тех, кто не только успешно сдал обязательные для всех выпускные экзамены, но и выдержал куда более сложные. Не так просто стать сержантом.

В первую очередь в цене — знания. Младший сержант Г.Ашкелянец до армии закончил железнодорожный техникум по специальности "электрорадиосвязь на транспорте". Ремонтировал радиостанции. Оставшись в "учебке", сейчас он является командиром отделения, помогает преподавателям при проведении занятий.

Кстати, о преподавателях. Офицеры не год и не два прослужили в войсках. Так что все, чему они учат своих подопечных, как говорится, не раз на практике руками потрогали. Например, подполковник В.Фалин еще солдатом начинал в этой "учебке". Сегодня он начальник одного из циклов. Но если в "хозяйстве" у Валерия Михайловича отлично оборудованный огромный учебный класс с аппаратной, рабочими местами для занятий — с динамиком над каждым, с мониторами и необходимой техникой, то подполковнику Н.Сурко, начальнику нового цикла бронетанкового вооружения и техники, такое пока не снилось. Как говорится, забот — полон рот. Но несмотря на это занятия идут полным ходом.

В одном из классов я увидел парня, изучавшего на тренажере работу танкового стабилизатора. Как выяснилось, данный тренажер — плод творчества офицеров цикла. "Может, патент позаимствовать?" — пошутил Николай Николаевич. Впрочем, если говорить о патенте, то желающие могут приобрести его и на переносной сварочный аппарат, сделанный руками подполковника Сурко.

Александр МАКАРОВ.

Не першы год водзіць свой трактар па міжрадкоўях у цяпліцах саўгаса-аграфірмы "Ждановіцкі цяплічны камбінат" Віталь Паўлавіч ***Лепскі****. Са сваёй справай ён спраўляецца паспяхова, а калі трэба, то і сябру дапаможа.*

Фота Эдуарда ЭЛЬКСІНА.

Верить—не верить?

ВСЕ МЫ—ДЕТИ СОЛНЦА

Пятна на светиле бросают тень и на нашу судьбу

Профессор кафедры математики Кировоградского пединститута, доктор технических наук Семен Филер вместе с другими учеными, студентами много лет занимается разработкой теории запрещенного до недавнего времени учения А. Л. Чижевского о Солнце и его влиянии на судьбы человечества.

Суть теории: если светило слишком «бурлит» — жди неприятностей, возможных социальных взрывов. Закономерность, как доказывает профессор в своих теоретических и практических разработках, почти стопроцентная. Об этом мы и ведем беседу.

— Шла первая мировая война,— говорит ученый.— Выпускник Калужского реального училища Александр Чижевский заметил, что в дни, когда на Солнце наблюдалось много пятен, начинались... подвижки и на фронтах.

Осенью 18-го на совместном заседании ученых советов Московского университета и Археологического института Чижевский защитил диссертацию, которая называлась весьма любопытно: «О периодичности всемирно-исторического процесса» Тема была сенсационной, однако, как вспоминал впоследствии ее автор, «мало кто в те холодные и голодные месяцы думал о науке, и... публики совсем не было».

В 1924 году в Калуге при помощи Циолковского выходит брошюра (пожалуй, самого молодого в России профессора) о физических факторах исторического процесса. Чижевский получает от большевиков (как утверждают, от самого Сталина) ярлык «мракобеса». Его идеи противоречат «материалистической» советской науке. Солнце влияет на революции и войны? Какой вздор! Чем тогда занимаются вожди партии? Чижевского на всякий случай арестовали, бросили в лагерь. Реабилитировали лишь в 1958 году, незадолго до смерти.

— Реабилитировали смелого, талантливого ученого, но отнюдь не его сенсационную теорию?..

— В том-то и дело. В упоминаемой мною брошюре Чижевский опубликовал график, из которого четко видна связь социально-политической активности с солнечной. Все революции, восстания, мятежи, войны, как правило, начинались в годы бурного Солнца, реже — в период нарастания или спада солнечной активности, практически никогда — в годы спокойного Солнца.

Напомню лишь совпадение «пиков» солнечной активности с социальными потрясениями XX века: 1905—1907, 1916—1920, 1928—1930, 1937—1939, 1948 — 1950 годы (революции в России, Европе, Мексике, «Великий перелом», массовые репрессии, первые послевоенные кризисы— Берлин и Израиль. Югославия и Корея); 1956—1958, 1967—1969, 1979—1981, 1989—1991 годы (события в Венгрии, англо-франко-израильская агрессия в Суэце, «пятидневная война» и «пражская весна», студенческие бунты в Европе и США, Никарагуа, Иран, наше вмешательство в Афганистан, развал Союза, конфликт в Югославии и т. д.). А совпадения с 1749 по 1922 год установил еще Чижевский.

Бурные годы на Солнце повторяются с периодичностью в среднем около 11 лет. Мы перешли очередной пик солнечной активности в 1989—1991 годах, и всем, наверное, памятны потрясения этого трехлетия. Они не закончились и поныне. По «железным» законам космоса мы, слава Богу, приближаемся к трехлетию спокойного Солнца, которое, по всей видимости, наступит в 1994—1997 годах. А дальше «все опять повторится сначала» — новое двухлетие подъема солнечной активности будет преддверием очередного пика (возможно, в 1999—2000 годах).

— Непонятно, Семен Ефимович, в период Великой Отечественной, судя по приведенным вами данным, Солнце было спокойно...

— Я показал общую характеристику нашего светила в те годы. Если же разобрать его поведение «по косточкам», то исключение станет правилом. Начиная с 1939 года спад внезапно прерывается (осенью того же года) резким, как инфаркт, всплеском солнечной активности. Не это ли стимулировало к агрессии Гитлера, и не только его? К началу 40-го года спад продолжается, но к середине рокового 41-го наступает новый всплеск солнечной активности. Начинается беспрецедентная в истории человечества война. Солнце в это время в пятнах, будто забрызганное кровью. Минимум его активности падает на начало 45-го года, когда война шла к завершению...

Чижевского реабилитировали в годы хрущевской оттепели, а его идеи — лишь несколько лет назад.

В чем суть дела? Средний уровень солнечной активности определяется так называемым числом Вольфа. Это количественная оценка числа пятен на видимом диске Солнца. Магнитные поля и корпускулярный душ, идущий от солнечных пятен, воздействуют не только на земную магнитосферу, атмосферу и биосферу, но и непосредственно на человека, его мозг, сердечно-сосудистую, нервную системы. Не только отдельные люди, но и целые народы при активном светиле как бы получают массовый солнечный удар.

Оборот Солнца совершается примерно за 27,5 суток, а живет пятно в среднем 3—4 оборота. Это и дает возможность предсказывать неблагоприятные периоды, которые наступают через день-два после солнечной вспышки или прохождения пятна через центральный солнечный меридиан. Где тонко, там и рвется: когда накопились социальные противоречия, национальные дрязги, достаточно синхронизирующего влияния Солнца—и наступает социальная буря. В социально и политически стабильных странах солнечный сигнал приводит к увеличению числа хулиганских выходок, немотивированной агрессивности и т. п. «Пражская весна» совпала со студенческими бунтами во Франции и США, тбилисская трагедия — с трагедией на стадионе Уэмбли...

Кстати, в тот промежуток времени Солнце — а мы наблюдаем его регулярно, — буквально разбушевалось, и события будто развивались под его диктовку... 7 апреля 1989 года —взрыв на атомной подлодке «Комсомолец», упоминаемые уже кровавые события на стадионе Уэмбли и, наконец, обострение ситуации в Тбилиси. Далее: 6 июня все газеты писали о взрыве газопровода во время прохождения поездов Адлер – Новосибирск и обратно, которые никак не должны были встретиться в той страшной точке; бойня в Фергане, когда одни люди сжигали и убивали других: расправа с молодежью в Пекине на площади Тяньаньмэнь...

— От вашего рассказа просто мороз по коже. Выходит, вы единственный человек на земле, который наперед знал о перечисленных только что трагедиях?

— Нет, роль пророка мне не по плечу. Просто в дни активного Солнца лучше не принимать решения, которые могут обострить ту или иную ситуацию. Необходимо выждать, пока успокоится светило, и тогда как по мановению волшебной палочки успокоятся и люди. Кстати, «дни ГКЧП» точно легли между 19 и 22 августа 1991 года, когда мы наблюдали несколько крупных пятен на Солнце. Но опять-таки на мои тревожные телеграммы не обратили внимания. Убежден, давно надо рассказать людям, что их бурное стремление к конфронтации в определенные дни — результат не только накопившихся противоречий со старыми порядками, инакомыслящими и инаковерующими, но и результат «опьянения на солнечном ветру», его возбуждающего дыхания. «Черные дни» дают сигнал к необходимости не только медицинской, но и социальной профилактики — от семьи и трудового коллектива, школьного класса и студенческой группы до города, региона, страны.

Надеюсь, скоро в вечерних прогнозах, кроме температуры, силы ветра, атмосферного давления, будут сообщать и число Вольфа, напоминая об уровне солнечной активности. Тогда человек, идя на работу, не только будет думать о том, брать или не брать зонтик, но и настраиваться на соответствующую линию поведения, подавлять, сдерживать излишние эмоции. А врачи будут учитывать солнечную информацию при назначении лекарств и способов лечения. И тогда миром станут больше править доброта и спокойствие. Об этом и мечтал Чижевский.

Беседу вел Василий ЗАКРЕВСКИЙ.

"Труд"

Алесь ШЛЕГ

Сталінскія байструкі

Пісьменнік Алесь Шлег скончыў працу над раманам "Сталінскія байструкі". Назва твора не выпадковая. Так называлі жыхары гарадка Заходняй Беларусі навучэнцаў рамеснага вучылішча, былых выхаванцаў спецыяльных дзіцячых дамоў для дзяцей рэпрэсіраваных.

...На ранішнім затуманеным беразе ляснога возера капітан Зубаў расстрэльвае людзей. Той самы прыязна-ўсмешлівы Зубаў, які не пройдзе міма, каб не спыніцца, пранікнёна не зазірнуць у вочы, не пажартаваць, не пацікавіцца па-суседску пра жыццё-быццё. Зараз капітан стаіць на выспачцы свежавыкапанага пяску і засяроджана дастрэльвае тых, хто яшчэ варушыцца на дне залітай крывёю ямы...

Усё гэта выпадкова бачыць галоўны герой рамана Шура Карэньчык. Ледзьве не рвецца ў ...кутаванай душы былога юнага партызанскага разведчыка струна веры ў чалавечую справядлівасць. Горкі лёс кідае яго па жыцці, бязлітасна спрабуе вытруціць, з коранем выдраць тое светлае і чыстае, што Шура Карэньчык глыбока хавае ў самім сабе. Апынуўшыся ў рамесным вучылішчы, ён узначальвае паўстанне, якое ўспыхвае ў дзень смерці Сталіна.

Эпіграфам для свайго рамана Алесь Шлег узяў прароцкія словы Буало: "Праўда падчас выглядае няпраўдападобна". І сваёй шчырай прозай даказвае, што гэта сапраўды так.

Прапануем чытачам першы раздзел рамана — "ПАЧАТАК".

За паравозным дэпо, непадалёк ад сцяны турмы, вайскоўцы палілі зброю. Складзеныя ў вялізную купу наганы, карабіны і вінтоўкі былі ахоплены высокім аранжавым полымем.

— Жалеза, а гарыць як дрэва, — здзівіўся Алік Рогач. — Нечым жа такім аблілі, што гэтак агонь скача. Вунь як пачырванелі ствалы.

Шура Карэньчык моўчкі паказаў яму кулак: заткніся! Эдзік Ждановіч сярдзіта зірнуў на Аліка, пагражальна засоп. Але Рогач, якому не ляжалася пад кустом, за якім усе трое прыткнуліся, нагнуў галіну і высунуў над ёй галаву. Як на тое ліха, бліжэйшы ахоўнік ля вогнішча павярнуўся і, згледзеўшы Алікаву лабаціну, даў у неба грукатлівую чаргу.

— Я вось табе зараз, маць тваю Сібір! — крыкнуў ён.

Рогач падхапіўся і рвануў па пустыру, які зарос густым быльнёгам. Услед хацеў наддаць і Эдзік Ждановіч, але Шура Карэньчык схапіў яго за нагу і знакам загадаў: ляжаць! Вартавыя ля вогнішча праводзілі Рогача свістам і рогатам. Усцешыліся выпадковай забаўкай і ўзяліся закурваць.

Басавітым крыкам агаласіўшы наваколле, у чорныя вароты дэпо прайшоў паравоз. Пралязскатала, чмыхаючы парай, манеўровая "кукушка". На куст, пад якім ляжалі хлопцы, села і тут жа спалохана рванулася ўгору варона.

— Ждан, давай заднім ходам адсюль, — шапянуў Эдзіку Шура. — А то нехта з гэтых дурняў жахне чаргой па кусту — і...

Ён недагаварыў і пачаў адпаўзаць. Эдзік — за ім. Ля крывулістай сасны яны сталі на ногі і пашыбавалі да ўскрайку горада, дахі якога гарбаціліся над зелянінай садоў.

— Ждан, не вякні каму-небудзь пра лес, — змрочна сказаў Шура Карэньчык. — Бо як дойдзе да Зубава — нам капцы.

— Ды я што? Пыльным мехам па галаве, ці што? Ты лепш Рогачу гэта скажы. Хай прышчэміць свой язык.

Моўчкі мінулі першыя дамы. З-за рога плота высунуўся Алік Рогач. Шура прыбавіў крок. Трэба папярэдзіць гэтага балбатуна, каб трымаў язык у шчэмках, не расказаў каму пра тыя жахлівыя падзеі, што некалькі гадзін назад адбыліся ў лесе...

Учора яны ўтрох сышлі з дому. Перад гэтым сабраліся на гарышчы Шуравага дома, дзе ён спаў. Сам змайстраваў сабе ложак з дошак і падвесіў яго на тоўстых дратах да крокваў. Пры жаданні гэты ложак гайдаўся як човен на хвалях. Шура ляжаў на жываце, бо агнём гарэла спіна. Колькі часу назад Алік з Эдзікам угаварылі яго на блазенства — злазіць па жоўтыя слівы, што раслі ў садзе скнары пападдзі. Шура спачатку і слухаць пра гэта не хацеў. А пасля ўсё адно як чорт яго папхнуў: чаму б сапраўды не паласавацца? Алік Рогач, якога паставілі "на шухеры", ганебна здрадзіў свайму абавязку — не вытрымаў і сам уздзёрся на сліву. Худая і зухаватая пападдзя падкралася, як кошка, і тоўстай тычкай апяразала Шуру па спіне. Ён грымнуўся старой пад ногі, падхапіўся і кінуўся да плота, што аддзяляў агарод Карэньчыкаў ад аўдавелай пападдзі, або папіхі, як называў яе Алік Рогач. Тычкі дастаў і Эдзік Ждановіч. Сухім з вады выйшаў Алік. Але старая пазнала ўсіх і крычала ўслед, што прыйдзе да іхніх бацькоў, што "дойдзе нат да начальніка міліцыі, і бандзюгі свае атрымаюць!" Клянучы сябе за легкадумнасць, Шура счакаў, калі на гарышчы з'явіцца Рогач. Даў яму са злосці поўху. Эдзік хацеў ад сябе дадаць, але Рогач выскачыў на схілісты дах сенцаў і амаль з трохметровай вышыні басанож сігануў у густую крапіву. Там ён так заекатаў, што абодва, уражаныя такой яго нябывалай адвагай, са смехам даравалі яму ўсё. Але Рогач падняўся па драбінках на гарышча толькі тады, калі заручыўся, што яго пальцам болей не крануць. Чухаючы абжыганыя крапівай ногі, ён з непераможнай пераканананасцю сказаў:

— Усё, спякліся. Папіха закладзе нас. Памрэ, калі не зробіць гэтага. А вечарам прыедзе з Любчы бацька. Мяне ён не кране, а вось матка яго папругай з мяне скуру спусціць. Так што я дадому не хадок. А вы?

Шура Карэньчык у думках пазайздросціў, што ў Аліка такі памяркоўны бацька. Неяк Рогач, папярэдне ўзяўшы з яго слова нікому не гаварыць, паказаў яму пажоўклую картку, на якой побач стаялі Алікаў бацька ў форме царскага прапаршчыка і рэвалюцыянерка Аляксандра Калантай. Цяпер стары Рогач шаферыць, возіць Шуравага бацьку, былога партызанскага камандзіра. Некалі бацьку з трыма разведчыкамі акружылі паліцаі, і тады ён грымнуў каманду: "Рота злева! Рота справа! У атаку! Ура-а!" Паліцаі ад такога націску шыбанулі хто куды. Цяпер бацька дужа нервовы, ён хуткі на расправу. Нальецца чырванню, загне мацюка і, шалеючы, будзе хвастаць па чым пападзе. Не, што ні кажы, а Рогачу пазайздросціць можна. На добрага бацьку не кожнаму пашчасціць. З добрым і пагаварыць можна. А так толькі і чуеш гырканне: "Пачысці боты!.. Прынясі!.. Падай!.." За нейкага дзеншчыка ў хаце. Хай яна спрахне, такая жытка!

— Шурка, чаго маўчыш? — штурхнуў яго пад бок Алік Рогач. — А ты як? Сам пойдзеш на расправу?

— Ды чыхаў я на расправу! Проста мне абрыдла ўсё! — зазлаваў Шура. — Хопіць!

Яму раптам нясцерпна захацелася кінуцьрынуць ненавісную дзяншчыцкую мітусню і адчуць сябе вольным, незалежным. Не чуць кпінаў, папрокаў у дармаедстве, крыкаў і сварак хоць дні тры! Хай яно ўсё гарам гарыць!

— Мяне ўжо даўно цягне праветрыцца. Якраз і добра, што папіха застукала, — сказаў Шура. — Хай мае думаюць, што я баюся святой кары. Я намыльваюся з дому. А ты як, Ждан?

Эдзік Ждановіч памаўчаў. Бацька яго працаваў старшым кандуктарам на чыгунцы, не бываў дома па трое-чацвёра сутак. Калі вяртаўся, для Эдзіка наступала сапраўднае свята. Не таму, што бацька прывозіў у сваім кандуктарскім куфэрку шмат чаго смачнага з далёкага Поўдня. Проста яны з бацькам былі сябрамі. Эдзіку ніколі не трэба было, як Шуру і Аліку, падклейваць да выкарыстаных ужо білетаў квіток з надпісам "кантроль". Той, хто з падклееным білетам прашмыгваў у залу кінатэатра "Камсамолец", павінен быў па няпісанаму закону праз пяць-дзесяць мінут пасля пачатку сеанса адкінуць вялізны крук на выхадных дзвярах і ўпусціць хлопцаў са сваёй вуліцы, якія пакутавалі ад чакання знадворку. Эдзіку не трэба было сцінацца ад напружання, соваючы падроблены білет кантралёру. Ждановіч заўсёды хадзіў у кіно разам з бацькам. Эдзіка і за папіхіны слівы ён толькі паўшчувае. Але ў Эдзіка мелася прычына найбольш важная не глядзець у вочы бацьку. Учора, калі позна вярнуліся з купання на Мышанцы, якая была за добрыя сем кіламетраў ад горада, ён пачуў з альтанкі ў сваім садку чыесьці невыразныя галасы. Падкраўся бліжэй. У альтанцы хтосьці цяжка соп, салодка войкаў. З-за хмары выслізнуў месяц. У яго святле ўбачыў афіцэра, які душыў у абдымках маці. Як такое сказаць бацьку? І ці трэба казаць? Ён прыедзе заўтра. Што тут рабіць? Не, нельга сустракацца з бацькам заўтра. Праз тыдзень, можа, усё забудзецца. А заўтра — нельга, аніяк нельга...

— Я з вамі, Корань, — сказаў нарэшце Эдзік Ждановіч. — Толькі пайду вазьму грошы, што збіраю на футбольны мяч. Трэба ж нешта нам будзе есці...

Праз некалькі гадзін яны ўжо трэсліся ў кузаве машыны, якая ішла па гравійцы сярод сасновага бору. Яны ўпотай залезлі пад брызент грузавіка, калі ён стаяў ля харчовай базы. У кузаве старой "палуторкі" былі фанерныя скрыні і дзве бочкі. Рогач зазірнуў у адну з іх і выцягнуў некалькі тлустых селядцоў. Калі машына рэзка збавіла хуткасць на павароце, хуценька вылезлі з яе і агледзеліся. Непадалёк ад дарогі сярод дрэў бліснэла на сонцы ляснае возера. Узбуджана смеючыся ад нязвыклага пачуцця волі, яны рушылі да зіхоткай вады. Наперадзе ад усіх, усё адно як прытанцоўваючы, ішоў худы, лабасты і гарбаносы Алік Рогач. Калі ён восенню не здасць пераэкзаменоўку па алгебры, то застанецца на другі год у восьмым класе. Шура скончыў дзевяты. Эдзік Ждановіч восенню збіраўся ехаць вучыцца ў будаўнічы тэхнікум. Шура марыў пасля дзесяцігодкі паступіць у вышэйшае вучылішча марскога флоту, але разумеў, што гэтая мара цалкам залежыць ад мачахі і бацькі.

Яны доўга, да дрыжыкаў у целе, купаліся ў возеры. Абсохнуўшы на сонцы, селі ў цень дуба сілкавацца. Алік заўсёды быў галодны. Дзе б ні быў, што б ні рабіў, заўжды нешта жаваў: сушаныя яблыкі, акраец хлеба, пернік або даўкія зялёныя слівы, ад якіх у іншых ажно сківіцы скручвала. Зараз ён вокамгненна ўмалоў паўбохана хлеба, два селядцы і ўжо абсмоктваў галаву трэцяга.

— І куды толькі ў цябе лезе? — каторы раз падзівіўся Шура. — Хоць бы на карысць табе гэта, а то вунь рэбры відаць.

— Не надта і ты на Ілью Мурамца падобны, — буркнуў Алік і на ўсякі выпадак хуценька адсунуўся ад Шуры: ад яго і па карку можна дастаць.

Садзілася сонца за лес. Пачалі даймаць куслівыя камары. Яны прымусілі Шуру падумаць пра начлег. Ён загадаў хлопцам нарэзаць галін для будана. Зрабілі яго пад старой ялінай, умасцілі зямлю пахкімі лапамі і, стомленыя падзеямі дня, леглі спаць. Першымі паснулі Эдзік і Алік. Шура доўга ляжаў з адкрытымі вачыма і думаў пра дом. Зараз, калі, канечне, не прыходзіла жаліцца папіха, яго не спахопяцца — мачаха не палезе на гарышча правяраць яго начоўку. А вось на золку, калі трэба ісці па малако з доўгім, падобным на снарадную гільзу пяцілітровым бітонам на нарыхтоўчую базу жывёлы, якая знаходзіцца за сем кіламетраў ад горада, мачаха падыме вэрхал. Бітон зроблены па бацькаваму заказу. На баку яго маецца доўгае вузкае шкельца, у якім відаць колькасць выцаджанага малака і кранік. Ён прыпаяны як не пры самым дне бітона. Як толькі ад стомы перакідваеш бітон з левай рукі ў правую, кранік нечакана і балюча б"е па назе. І калі нарэшце дапнеш дадому, скура на абедзвюх нагах вышэй костачак садрана да крыві. Часам пасярод дарогі даймала смага. Хацелася адкруціць кранік і пасмактаць з яго, але заўсёды спыняла шкельца малакамера: яно ж бязлітасна пакажа недахоп. А даліваць вадой не мог, бо месяц назад мачаха прагнала хатнюю работніцу Надзю, і цяпер трохгадовых двайнят Людку і Слаўку трэба даглядаць яму самому, і ён ведаў, што такое для малых малако, разбаўленае сырой вадой: штанцы не паспееш з іх сцягваць. Напіцца малака ўволю можна было толькі на нарыхтоўчай базе. Перад тым, як нальюць пяцілітровы бітон.

Па малако трэба хадзіць праз тры дні. Бацька, як абласны начальнік, бярэ яго на базе, як бяруць ваду ў калодзежы.

Побач з Шурам брыкнуў нагамі, працягла застагнаў Алік Рогач:

— Жывот... схапіла... Вой, не магу-у!

Ледзьве не разваліўшы будан, Рогач вываліўся на волю.

— Бач, як прыхапіла! — заварушыўся Эдзік Ждановіч. — Будзеш ведаць, як што пападзе жэрці!

Шура ўявіў сабе, як на голы Алікаў азадак зараз пікіруюць камары, і засмяяўся. Эдзік сярдзіта засоп у цемры, дэманстратыўна павярнуўся да яго спінай. У будан з крэктам упоўз Рогач і сцішыўся побач.

(Працяг будзе)

■ Паэтычная калонка

Мікола ЛЯШЧУН

МОЙ КОНЬ ВАРАНЫ

Ад новых спатканняў
і ростаняў новых
У сэрцы жыццё
трапяткое бруіцца,
А конь вараны пазбіваў
мой падковы,
І рупіць яму
на паўшляху спыніцца.

Ой, коню, мой коню,
ты верны мой дружа,
Мы ўсякія далі пазналі з табой,
Дзе вечная радасць
і вечная сцюжа,
Дзе сумна жывуць,
а гуляюць з душой.

Пастой, не трасі
ты калматаю грывай,
Я песню табе праспяваю адну
Пра казачны рай,
што завецца радзімай,
Пра мілую, родную старонку.

Пачуеш ты шчырую споведзь,
мой коню,
І сілы надасць табе
ўзрушаны сказ.
Памчы мяне ўслед
за крывіцкай Пагоняй,
Што з тайны вякоў
павыносіла нас.

Бо мы красамоўных
начуліся цудаў,
Пагарды да мовы,
праклён і прымус.
Я буду дударыць,
шаптаць я не буду,
Што я з Беларусі,
што я – беларус!

ЗДАНІ

Нябесныя мрояцца здані,
Ледзь сон замільгае ўваччу.
Мне Біблія стала ў пашане.
Я веру знайсці ў ёй хачу.

Не трэба мне светлага раю
І манкі нябеснай не трэба.
Мо ў Бібліі я прачытаю,
Што ў нас ад зямлі, што ад неба.

Я, прывідам змалку ахмелены,
Багам кабінетным маліўся
І верыў, што шчасцем надзелены,
А бачу цяпер – памыліўся.

Яны ж пры жыцці раявалі
І дбалі пра княжы свой род.
Так раем нас назабаўлялі,
Што мовы адрокся народ.

Дваран навялося багата,
Але без дваранскай маралі.
Скажыце мне, хто вінаваты,
Што душы ў нас павысыхалі?

АБУДЖЭННЕ

Абуджаецца Маці-прырода,
Прачынаемся трохі і мы.
Душ абкрадзеных поўная згода
Сыпле гулкія з сэрцаў грамы.

Пунсавее заранка цнатліва –
Белай Русі акрылены знак.
Подых ветразяў белых гулліва
Маладая нам дорыць вясна.

Рабавалі нас, нас дратавалі,
За народ не лічылі зусім,
Мы ж нязломныя спіны паднялі
І натхнёна за волю стаім.

Маласамі звацца абрыдла,
Продкі клічуць усіх пад штандар.
Досыць дурнямі быць нам і быдлам,
Нам хапіла бязвінных ахвяр.

Не кажыце, што ўсе мы глухія
Да прарокаў зямлі крывічоў.
Калі хлыне чужынцаў стыхія,
Мы ўстанем сцяною ізноў.

ПРА НАШЫ КОЛЕРЫ

За вякі ў Белай Русі
Колераў было спаўна.
Траў зялёныя абрусы
Вабяць позіркі здаўна.

Позірк наш, бы ў ясных зорак,
Як агеньчык дабраты.
Шэры колер – шэры морак
Ад тугі і гаркаты.

Чорны колер – чорны воран,
Веснік слёз і веснік зла.
Смерць – царыца жалю-гора –
Вечна жоўтаю была.

І крывавы лютай масцю
Лёс радзімы пакрываў,
А кагорны – дар прычасця
Ад нуклідаў ратаваў.

Усіх, бадай, і не згадаю,
Толькі трэба помніць іх,
Каб купалаваму краю
Не займала болей дых.

Белы і чырвоны колер –
Наша доля, наш пасаг.
Толькі б люд панесці здолеў
Бел-чырвона-белы сцяг.

БЕЛАРУС

Ад беларускае гаворкі,
Нібы ад поснае куцці,
Скрывіўся мой размоўца горка
І цыгарэтны дым пусціў.

Не горкі дым, а позірк горкі
Мяне муціў і засмуціў:
Хлапцу да матчынай гаворкі
Яшчэ патрэбна дарасці.

Я мовіў як не дзве гадзіны
Пра край наш, аб яго жыцці.
І зразумеў, што й да радзімы
Размоўцу трэба дарасці.

Ён слухаў і не чуў нічога
І рваўся ўсё скарэй пайсці,
А я адчуў, што і да Бога
Яму расці яшчэ, расці...

Мне стала прыкра і няёмка
За суайчынніка свайго.
Пакуль і мова, і старонка,
І Бог чужыя для яго.

г.п.Лагойск.

■ Грустная история

ВЫШИТАЯ СОРОЧКА

Старика я не вызывала на откровенность . До сих пор не знаю, почему именно меня выбрал он на роль слушателя. Рассказ его не претендует на глобальность. Это — просто кусочек жизни. Сказка, если хотите, с грустным концом. И ее мой собеседник начал с совета:" Знаете, как любимого приворожить...".

Я испуганно отшатнулась. Помогла старичку бланк на главпочтамте заполнить, а он "колдуном-шептуном" оказался. Сейчас начнет приворотные зелья в благодарность рекомендовать. Зная из авторитетной литературы, что с "вещунами" лучше не спорить, вежливо и недоуменно пожала плечами. Старик задорно блеснул нереально белыми зубами:

— А вы ему сорочку вышейте. Ах как действует! Мне такую одна в молодости подарила. Сколько времени прошло-минуло, а ту девушку не забыл. В последнюю смертную минуту помнить буду.

И полилась правдоподобная сказка: говорил он складно, мастерски, словно писатель или артист.

Ее звали Лина. Студентка, убежденная комсомолка и, несмотря на некоторую идейную одержимость, славный, отзывчивый человек. Ее уважали, друзья буквально носили на руках. А в личном плане не везло. Трудолюбивая, искренняя девушка обладала безобразным носом, который придавал угрюмость всему облику, отпугивал женихов.

Может, сначала, захваченная общественными делами, она не ощущала своего внешнего изъяна. Но только до того момента, пока не появился Он. Ныне — благообразный невысокий старичок. А тогда — молодой, веселый красавец, в которого /по его словам/ все были влюблены. Окруженный вниманием баянист, естественно, не замечал невзрачную Лину. Она же вдруг преобразилась. Стала тихой, мечтательно-задумчивой. С гораздо меньшим рвением выполняла комсомольские поручения. Разумеется, девушку тут же «проработали» на собрании. А «сердобольная» подружка, всегда все примечавшая, поделилась догадками с виновником событий. Но тот только рассмеялся: разве способна дурнушка на сильные чувства?!

Два года он видел в ней общественницу и «сухаря». Она же молчала о том, что жгло сердце. Однажды он совершил незначительный промах, ошибку. Не более. Но в тогдашней «империи гиперболизации» мелкое и безобидное превращалось в страшное и угрожающее. В одну из ночей тихо, не потревожив затаившихся соседей, его увезли в Никуда.

Узнав о случившемся, бывшие приятели скорбно вздыхали: «Какая ошибка, как не распознали мы в нем врага?». Лишь Лина не отреклась. Угрожая покончить с собой, она заставила отца, видного партийного работника, не способного отказать дочери из-за безграничной нежности к ней, заступиться за парня. Рискуя собой, тот «поднял» какие-то связи — и произошло чудо: баяниста освободили.

Вернулся он с уже иными жизненными ориентирами. И только отношение к Лине осталось прежним. Он даже не догадывался. кому обязан спасением.

Спустя мучительный и долгий для Лины год некто чужой открыл ему истину. В тот же день / удивительное совпадение!/ ему, ошеломленному, передали от отчаявшейся девушки вышитую сорочку. То ли услышанное, то ли искусное рукоделие /сам он склоняется к последнему/ разбудили в нем Любовь. Объясниться с любимой он не успел. Война. Солдат писал с фронта нежные безответные письма. В июне 45-го ему сказали, что Лина погибла при первой же бомбежке, так и не узнав, что любима.

С грустной улыбкой смотрел странный старик в куда-то пространство. Потом резко повернулся и ушел. А я осталась, потрясенная и растерянная: неужели это правда? Или с возрастом желаемое принимают за действительность? Как знать ...

Ольга КРАВЧЕНКО, студентка факультета журналистики БГУ.

■ Народныя таленты

НЕ ГУБЛЯЮЦЦА Ў ХОРЫ ІХ ГАЛАСЫ

Павел Мінавіч і Алена Антонаўна Каленікі працавалі настаўнікамі. Цяпер яны — на пенсіі. Але па-ранейшаму такія ж актыўныя, арганізатары цікавых спраў. Ужо некалькі гадоў былыя педагогі спяваюць у хоры ветэранаў вайны і працы, які створаны пры Стаўбцоўскім гарадскім Доме культуры. Алена Антонаўна нярэдка чытае са сцэны вершы. Прытым уласныя. Некалькі дзесяцігоддзяў яна аддавала паэзіі свой вольны час. Яе творы змяшчаліся на старонках раённага і абласнога друку.

Не злічыць гарадоў і вёсак, у якіх дэманстраваў сваё майстэрства гэты хор. Нярэдка дамоў самадзейныя артысты вяртаюцца пад раніцу, але не скардзяцца на стомленасць, бо песня для іх, адчуванне таго, што дорыш яе людзям, — найлепшыя лекі.

— У нашым рэпертуары песні самай рознай тэматыкі. І тыя, якія дапамагалі будаваць гарады і шахты, пракладваць у тайзе дарогі, шукаць нафту і газ. І тыя, што надавалі сіл на вогненных пякельных шляхах вайны, — зазначыла ўдзельніца хору Марыя Піліпаўна Арцёменка. — Песня для ўсіх нас — барометр свайго часу, — дадаў яе муж Міхаіл Іванавіч.

У хоры — 30 чалавек. І кожны імкнецца праз песню дакладна і ўсхвалявана перадаць гераічную атмасферу пражытага і перажытага, выказаць свае трывогі, надзеі і мары. Карацей кажучы, іх жыццёвыя біяграфіі багатыя на падзеі. І яны ніколі не адмовяцца ад свайго мінулага, якім бы чорным квачом ні пэцкалі яго розныя перабудоўшчыкі.

Марыя Піліпаўна знаёміць з іншымі ўдзельнікамі хору. Канстанцін Мікалаевіч Буднікаў працаваў дырэктарам аўтабазы. Прызнаемся: работа нервовая. Але заўсёды прыносіла суцяшэнне песня. Дарэчы, Канстанціну Мікалаевічу многае дадзена ад прыроды: не толькі глыбокае веданне тэхнікі, валявая, дзейная натура, жывы і дапытлівы розум, але і дасканалы музычны слых, тонкі мастацкі густ.

А вось Уладзімір Сцяпанавіч Рудзік нават не змог нагадаць, калі ўпершыню заспяваў перад залай. Толькі добра памятае той легендарны маскоўскі парад, калі па Краснай плошчы праходзілі з песняй. І цяпер ён з ёю, спадарожніцай жыцця, і ў радасці, і ў скрусе. Барыс Ігнатавіч Канкаловіч таксама былы прафесійны ваенны. І гэта паўплывала на выбар песень, якія ён выконвае. Канкаловіч пакарае слухачоў песнямі, вытокі якіх — у глыбінях народнай творчасці, чэрпаючы там не толькі меладычныя багацці, непаўторны каларыт, але і шчырасць пачуццяў, выклікаючы любоў да сваёй Бацькаўшчыны, яе людзей.

Можна шмат цікавага расказаць пра ўдзельнікаў самадзейнасці — заслужаную настаўніцу рэспублікі, пенсіянерку Настассю Максімаўну Сіткевіч, медыцынскую сястру Ганну Андрэеўну Клімаш, яе мужа Івана Яраслававіча і многіх іншых, для каго песня — прыцягальная крыніца прыгажосці.

Гэты народны хор ветэранаў вайны і працы рыхтуецца да свайго 10-годдзя. Для гісторыі, безумоўна, тэрмін невялікі, а для творчага самадзейнага калектыву даволі значны. Не злічыць, колькі нот непаўторных у галасах артыстаў прагучала! І прыйшлі яны адтуль, дзе раскінуліся шырокія палі, лясы і пушчы, дзе срэбрам блішчаць рэкі і глядзяць у празрыстую вышыню нябёсаў нёманскія хвалі.

Уладзімір КОБРЫН.

Не адзін год працуе бібліятэкарам у калгасе "Усход", што на Уздзеншчыне, Людміла Аляксандраўна Астравух. Вяскоўцы амаль кожны дзень заходзяць сюды, каб даведацца аб новых падзеях у нашым жыцці.

*НА ЗДЫМКУ: **Л.А.Астравух.***

Фота Міхаіла Булата.

І СПРЫТ, І ВЕСЯЛОСЦЬ

Тры дні каля вёскі Малое Стахава Барысаўскага раёна чуліся каманды, гучалі песні. Тут праходзіў злёт турыстаў горада Жодзіна. На яго прыехалі каманды з кавальскага завода цяжкіх штамповак, жодзінскай вытворча-гандлёвай трыкатажнай фірмы «Світанак», Беларускага навукова-даследчага інстытута жывёлагадоўлі, гарвыканкома, пошукавага атрада «Саланг» і інш. Першае агульнакаманднае месца прысуджана трыкатажнікам, другое занялі турысты з гарвыканкома.

Спартыўная праграма злёту ўключала спаборніцтвы па тэхніцы пешага і воднага турызму, па сілавых практыкаваннях, валейболу і інш. Надоўга запомняцца конкурсы на лепшую песню і нумар арыгінальнага жанру, на лепшую эмблему каманды, лепшы фотаздымак, прыз, справаздачу аб паходзе, лепшы лагер.

— Шкада, што ўжо другі год у гэтым мерапрыемстве не ўдзельнічаюць турысты з Беларускага аўтамабільнага завода. Адны кажуць, што яны дачасна састарыліся, хоць кавеньку падавай. Другія сцвярджаюць, што кінуліся ў камерцыйны турызм. Хочацца верыць, што аўтамабілебудаўнікі дастануць з закуткаў свае рукзакі і пракладуць новыя турыстычныя маршруты.

Анатоль ГОЦМАНАЎ.

■ Абрус-самабор

РУЛЕТ БУРАЧНЫ З ЯБЛЫКАМІ

Бяром чатыры буракі сярэдняга памеру. Адварваем, чысцім, здрабняем на тарцы. Дадаём 3 сталовыя лыжкі манны і праварваем.

Праварaную масу выкладваем на намочаную сурвэтку і разраўноўваем. Зверху кладзём фарш з яблыкаў. Загортваем рулетам. Перакладваем на змазаную тлушчам патэльню. Зверху змазваем смятанай, пасыпаем сухарамі і запякаем у духавой шафе. Падаём са смятанай.

Для фаршу мыем свежыя яблыкі, ачышчаем ад лупіны і зярнят, здрабняем на тарцы і пасыпаем цукрам.

Перад тым як паставіць рулет у духоўку, робім праколы відэльцам на яго паверхні.

ГАРБУЗ ПАД МАЛОЧНА-СМЕТАНКОВЫМ СОУСАМ

600 г гарбуза, тры шклянкі малака і адна вяршкоў, 6 чайных лыжак мукі, 1 сталовая лыжка масла.

Гарбуз ачышчаем ад лупіны і зярнят, наразаем лустачкамі. Заліваем падсоленым кіпячым малаком. Закрываем накрыўкай. Варым на слабым агні 15-20 хвілін. Звараны гарбуз працэджваем. Кладзём у гарачую глыбокую талерку. Закрываем накрыўкай, ставім на пліту над каструляй з кіпенем, каб не астыла.

Малака, у якім варыўся гарбуз, павінна быць 3 шклянкі. Яго спарыць, уліць тонкім струменьчыкам вяршкі, разведзеныя мукою. Зноў спарыць. Калі загусцее, дадаць сталовую лыжку масла, пасаліць. Заліць гэтым соусам гарбуз. Пракіпяціць. Перад падачай пасыпаць дробна парэзанымі кропам, пятрушкай.

ПУДЫНГ МАРКОЎНЫ З ГАРБУЗА І ЯБЛЫКАЎ

1 морква, чвэрць гарбуза сярэдняга памеру, два яблыкі / можна дадаць іншай агародніны, разынкі ці чарнасліў/, 2 яйкі, 2 шклянкі малака, манна.

Агародніну памыць, ачысціць, парэзаць долькамі /не вельмі вялікімі/. Потым прыпусціць яе ў малацэ і невялікай колькасці масла, дадаць манну. Варыць да загусцення, соль і цукар дабавіць па смаку. Ахаладзіць, дадаць жаўткі, узбітыя яечныя бялкі і разынкі. Выкласці на змазаную маслам і пасыпаную сухарамі патэльню ці ў спецыяльныя формачкі. Запячы.

Перад падачай на стол пудынг паліць маслам ці смятанай.

Хатні экран

23 жніўня, аўторак

Беларускае тэлебачанне

16.30. "Нов і К"-топ-10.
17.30. Навіны.
17.40. "Чаму і як вучыць Амерыка?"
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Хлеб Прынямоння.
19.45. Эканамікст.
19.55. Парады агароднікам.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. "Маё каханне, мой смутак". Тэлесерыял.
22.35. Пад купалам Сусвету.
22.45. НІКа.
23.00. Канцэрт зорак эстрады Украіны.
24.00. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"

15.00, 17.00, 20.00, 22.50. Навіны.
15.50. Наш музычны клуб.
16.05. Адказы.
16.40. Паўночныя вароты Кітая.
17.25. Дакументы і лёсы.
17.40. Знак пытання.
17.50, 20.35. Надвор'е.
17.55. Футбол. Развітальны матч Фёдара Чаранкова. "Спартак" (Масква)—"Парма" (Італія).
20.45. З першых рук.
20.55. Карагод вакол зямнога шара.
22.00. Хіт-парад Астанкіна.
23.00. "Ультра".

Канал "Расія"

15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
16.50. Не быць дыназаўрам.
17.05. М-трэст.
17.20. "Жыў-быў сабака".
17.30. Свята кожны дзень.
17.40. Наш сад.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Ніхто не забыты.
19.40. "Лёс Золтана Карпаці". Маст.фільм.
21.10. Сем нот у цішыні. Б.Акуджава.
21.45. Экран крымінальных паведамленняў.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. "Каста дзіва". Канцэрт памяці Марыі Калас.

Санкт-Пецярбург

18.55. "Нябачаная, нечуваная".
19.05. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы". Тэлесерыял.
20.00. "Тут мой прычал".
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. Музычны фільм.
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Будні.
22.00. Спорт, спорт, спорт...
22.15. Ваш стыль.
22.20. "Цені знікаюць апоўдні". Маст.фільм.

24 жніўня, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "Чаму і як вучыць Амерыка?"
9.05. "Маё каханне, мой смутак".
10.05. Аэробіка.
10.35. "Мінулае яшчэ наперадзе".
11.05. "Дон Кіхот".
12.40. "Крэм-бруле", "Фунцік і сышчыкі", "Дзядулева дудачка", "Пра Веру і Анфісу", "Дорэмі". Мультфільмы.
13.30. "Аўтапартрэт з кветкамі".
13.45. Відзьма-нявідзьма.
14.45. "Еўрапейскі калейдаскоп".
15.15. Анатоль Салаўяненка на сцэне і па-за сцэнай. Музычны фільм.
16.05. "Вось такая яна, Украіна". Д/ф.
16.30. Канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага ансамбля танца Украіны імя Паўла Вірскага.
17.00. "Гэта дзіўнае шкло". Тэлефільм.
17.30. Навіны.
17.40. "Чаму і як вучыць Амерыка?"
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Пяць зорак". Юбілейная праграма.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. "Маё каханне, мой смутак". Тэлесерыял.
22.35. Пад купалам Сусвету.
22.45. НІКа.
23.00. Пяць хвілін на жарты.
23.05. Чэмпіянат свету па матагонках.
0.05. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"

7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 0.30. Навіны.
8.00. Расійскі дайджэст.
8.15. "Расамаха і лісіца".
8.30. "Дзікая ружа".
8.55. Клуб падарожнікаў.
9.45. Дзелавы веснік.
15.25. "Вайна гобатаў". Мультфільм.
15.50. Комікс-бум.
16.05. Канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага ансамбля танца Украіны імя П.Вірскага.
16.40. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. "Вось такая яна, Украіна".
17.50, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
18.25. "Дзікая ружа". Тэлесерыял.
18.50. Калі...Вядучы — У.Познер.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Маналог.
20.55. Для вас спяваюць зоркі ўкраінскай эстрады.
21.50. "Ад імя ўсіх сваіх".

Канал "Расія"

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. "Вожык у тумане". Мультфільм.
16.15. Далёкі Усход.
17.00. Галасы.
17.30. Свята кожны дзень.
17.40. Рубяжы.
17.55. Тэлевізійны тэатр Расіі.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Санта-Барбара". Тэлесерыял.
20.25. Я — лідэр.
20.50. Кліп-антракт. Л.Агуцін.
21.00. Праграма Сі-бі-эс і Расійскага ТБ.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Плошча мастацтваў.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
14.20. "Дамавік і гаспадыня".
14.45. "Мігранты".
16.25. "Адмірал Крузенштэрн".
16.50. "Сем прыгажунь".
18.15. "Цудоўнае лякарства".
18.55. Тэлефільм.
19.05. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы". Тэлесерыял.
19.55. Брава, артыст!"Душа Насялання". Тэлефільм.
20.05. Блеф-клуб.
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. "Падсякай".
21.10.Музычны момант.
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Будні.
22.00. Спорт, спорт, спорт...
22.15. Ваш стыль.
22.20. "Цені знікаюць апоўдні". Маст.фільм.

8канал

23 августа, вторник

18.00. Многосерийный фильм для детей "Карусель".
18.25. Студия "Интекс": "Новости".
18.35. Мультсериал "Вольтрон".
19.00. Телесериал "Лабиринт правосудия": "Опасные противники".
19.50. Мультипликационный фильм.
20.25. Телесериал "Морена Клара", 63 серия.
21.15. БАНТ. Репортаж.
21.20. Шанс-приз.
21.40. Художественный фильм.

24 августа, среда

18.00. Многосерийный фильм для детей "Карусель".
18.25. Мультсериал "Вольтрон".
18.50. Полицейский сериал "Хилл Стрит Блюз": "Тараканище".
19.35. Мультипликационный фильм.
19.50. Искусство у-шу.
20.30. Телесериал "Морена Клара", 64 серия.
21.20. Городские часы.
21.40. Художественный фильм.

■ СПОРТ

У ШОСТЫМ ТУРЫ

Першае ачко страціў лідэр чэмпіянату Беларусі па футболу — віцебскі КІМ. На сваім полі ён згуляў унічыю з дынамаўцамі Брэста — 1:1.

Пацярпелі паражэнне ў шостым туры футбалісты «Маладзечна» і салігорскі «Шахцёр». Маладзечанцы ў гасцях уступілі «Дынама-93" — 1:3, а гарнякі ў Лідзе прайгралі »Абутніку" — 0:1.

Тарпедаўцы Мінска, якія знаходзяцца ў групе лідэраў, гулялі ў Бабруйску з «Фандокам». Там зафіксавана нічыя — 0:0.

А вось вынікі астатніх матчаў: «Тарпеда» (Магілёў)—"Ведрыч" (Рэчыца) — 1:0, «Гомсельмаш»—"Нёман" (Гродна) — 1:0, «Днепр» (Магілёў)—"Шыннік" (Бабруйск) — 2:0, «Дынама» (Мінск)—"Лакаматыў" (Віцебск) — 6:1.

Матчы наступнага тура адбудуцца 28 жніўня.

ЗА "КУБАК ТАТР"

Сёння ў славацкім горадзе Папрадзе пачынаецца міжнародны турнір па хакею на «Кубак Татр». У ім прыме ўдзел шэсць каманд, сярод якіх і зборная клубаў Беларусі.

На першым этапе ўтвораны дзве групы, дзе гульні пройдуць па кругавой сістэме. У групе «А» выступяць мясцовы клуб «Папрад», маладзёжная зборная Францыі і маладзёжная зборная Нарвегіі, а ў групе «В» — польскі клуб «Падкалле», маладзёжная зборная Славакіі і зборная клубаў Беларусі.

Пераможцы групавых турніраў сустрэнуцца ў фінале, будуць таксама разыграны трэцяе і чацвёртае, пятае і шостае месцы.

ПЕРАД ЧЭМПІЯНАТАМ СВЕТУ

Зборная Беларусі па грэка-рымскай барацьбе рыхтуецца да чэмпіянату свету, які пройдзе ў Фінляндыі.

Шэсць нашых атлетаў выязджалі ў Польшчу, дзе прынялі ўдзел у міжнародным турніры. Сярод дваццаці каманд яны занялі трэцяе месца. У вазе да 62 кілаграмаў пераможцам стаў Ігар Пятрэнка. Трэція прызавыя месцы занялі Фархід Магерманаў (вага да 57 кг) і Сяргей Ліштван (100 кг).

УЗНАГАРОДЫ ВАДНАЛЫЖНІКАЎ

Мінчанка Алеся Паўлава стала пераможцай спаборніцтваў на Кубак свету па ваднальыжнаму спорту, якія праходзілі ў Аўстрыі. А ў Маскве на міжнародным турніры бліскуча выступілі Марына Амяльянчык і Алег Надзін. Яны перамаглі, набраўшы адпаведна высокую суму балаў — 7.520 і 9.790.

(Наш кар.).

■ Внимание: опасное заболевание!

С БОТУЛИЗМОМ НЕ ШУТЯТ

О такой опасной болезни, как ботулизм, читатели газеты, наверное, знают. Он поражает нервную систему человека и без соответствующего лечения возможен летальный исход.

О ботулизме не раз сообщалось в печати, и тем не менее случаи заболевания, в том числе и в Минской области, регистрируются неоднократно. Так, в прошлом году здесь было отмечено 11 случаев. Пострадал 21 человек.

Сейчас сложилось крайне тяжелое положение с медикаментами для лечения ботулизма. Учитывая, что в большинстве случаев источником возникновения ботулизма являются мясные продукты /консервированные, копченые, вяленые/, необходимо при их приготовлении соблюдать следующие правила: тщательно промыть, засолку и маринование грибов необходимо проводить в не герметично закрытой таре /бочки, кастрюли/, в кислом маринаде с добавлением поваренной соли из расчета 2 столовые ложки на 1 литр воды и 2 столовые ложки 80-процентной уксусной эссенции на 1 литр грибов с рассолом.

Для консервирования в домашних условиях следует отбирать только неповрежденные плоды и овощи. Рыбу необходимо быстро выпотрошить, промыть проточной водой и после посолки до консервирования хранить на холоде. Домашние консервы необходимо хранить при температуре не выше 10 градусов Цельсия. И еще: нельзя покупать у частных лиц и употреблять в пищу непроверенные консервированные продукты домашнего приготовления, в том числе грибы и копчености.

Консервы, приготовленные в домашних условиях, хранящиеся в герметичной упаковке, перед едой необходимо прокипятить в течение 15-20 минут и употреблять в тот же день. Сырокопченые окорока домашнего приготовления перед употреблением следует непременно подвергать тепловой обработке /отварить или прожарить/.

Соблюдая эти правила, вы оградите себя и своих близких от ботулизма.

Богуслав КОЛОСОВСКИЙ, главный государственный санитарный врач Минской области.

Виолетта ЦЫК, санитарный врач отделения гигиены питания.

Наш адрас:
220013, гор.Мінск, вул.Б. Хмяльніцкага,10-А,паверх 9, рэдакцыя газеты "Мінская праўда".

ТЭЛЕФОНЫ:
прыёмнай рэдакцыі —68-29-76,
намесніка галоўнага рэдактара —68-25-81,
адказнага сакратара —68-26-48,
сакратарыята —68-26-48,
аддзелаў: Саветаў —68-26-38,
адукацыі і культуры —68-25-76,
сацыяльна—эканамічнага —68-25-43,
грамадска-палітычнага —68-25-42,
інфармацыйна-аналітычнага —68-28-33,
пісьмаў і маральна-бытавых праблем — 68-25-83,
ілюстрацыі —68-25-03,68-26-48,
камерцыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі —68-26-65.
Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве —(8-277)5-15-61,Вілейцы —(8-271)5-57-86,Нясвіжы—(8-270)5-41-88,
Салігорску — (8-210) 2-49-60.

ЗАСНАВАЛЬНІК – Мінскі абласны Савет дэпутатаў, 220625, г.Мінск, вул. Энгельса, 4.
"Мінская праўда"— орган Мінскага абласнога Савета дэпутатаў.

Галоўны рэдактар М.А.ШЛОМА.

Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Адказнасць за падбор і дакладнасць апублікаваных фактаў і іншых звестак нясуць іх аўтары.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Час падпісання ў друк: па графіку 22.10.
Нумар падпісаны ў 22.00.
Набрана і зверстана на настольна-выдавецкім комплексе. "Мінскай праўды".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку".
220013, г.Мінск, пр. Ф.Скарыны, 79.
Тыраж 16550. Індэкс 63923. Зак №88.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12